

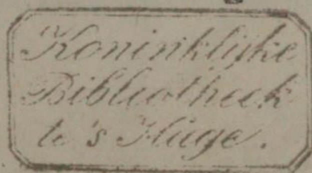
DE VREK,

BLYSPEL,

Uit het Fransch van Monsr. MOLLIERE.

T' AMSTERDAM,
By ALBERT MAGNUS, op den Nieuwendyk,
in den Atlas, by den Dam. 1685.
Met Privilegie.

Copye van de Priviligie.

DE Staten van Holland ende Westvriesland, doen te weten. Also Ons vertoont is by de tegenwoordige Regenten van de Schouwburgh tot Amsterdam. Dat sy Supplianten sedert eenige Jaren herwaerts met hunne goede vrinden hadden gemackt en ten Tooneel gevoert verscheiden Wercken, soo van Treurspelen, Blyspelen als Kluchten, welcke sy lieden nu geerne met den druck gemeen wilden maecken, doch gemerkt dat dese wercken door het nadrucken van anderen, veel van haer luyster, soo in Tael als Spelkonst souden komen te verliesen, ende alsoo sy Supplianten hen berooft souden sien van hun bysonder oogwit om de Nederduytsche Tael en de Dichtkonst voort te setten soo vonden sy hen genootsaekt, om daer inne te voorsien, ende hen te keeren tot Ons, onderdanigh versoeckende, dat wy omme redenen voorsz. de Supplianten geliefden te verlenen Octroy ofte Privilegie, ommealle hunne wercken reets gemaeckt ende noch in 't licht te brengen, den tyt van vyftien Jaren alleen te mogen drucken en verkopen of doen drucken en verkopen, met verbot van alle anderen op seeckere hooge peene daer toe by Ons te stellen ende voorts in communi forma. Soo IS 't, dat Wy, de Zake en 't Versoek voorsz. overgemerkt hebbende, ende genegen wesende ter bede van de Supplianten, uyt Onse rechte wetenschap, Souveraine Magt ende authoriteyt deselve Supplianten geconsenteert, geaccordeert ende geoctroyeert hebben, consenteren, accorderen ende octroyeren mitsdesen, dat sy geduurende den tyt van vyftien eerst achtereenvolgende Jaren de voorsz. werken die reeds gedrukt zyn, ende die van tyt tot tyt door haer gemaekt ende in 't ligt gebragt sullen werden, Binnen den voorsz. Onsen Lande alleen sullen mogen drukken, doen drukken, uytgeven en verkopen. Verbiedende daerom allen ende eenen yegelyken de selve werken naer te drukken ofte elders naer gedruckt binnen den selve Onsen Lande te brengen, uyt te geven ofte te verkopen, op de verbeurte van alle de naargedrukte in gebrachte ofte verkogte Exemplaren, ende een boete van drie hondert guldens daer en boven te verbeuren, te appliceren een derde part voor den Officier die de calange doen sal, een derde-part voor den Armen der plaetse daer het casus voorvallen sal, ende het resterende derde-part voor de Supplianten. Alles in dien verstande, dat Wy de Supplianten met desen Onsen Octroye alleen willende gratificeren tot verhoedinge van hare schade door het nadrucken van de voorsz. werken, daer door in geenige deele verstaan, den Inhoude van dien te Authoriseren, ofte te advouëren, ende veel min de selve onder Onse protectie ende bescherminge eenig meerde credit, aansien ofte reputatie te geven, nemaer de Supplianten, in cas daar in yets onbehoorlijkx soude mogen influëren, alle het selve tot haren laste sullen gehouden wesen te verantwoorden, tot dien eynde wel expresselijk begerende, dat by aldien sy desen Onsen Octroye voor de selve Werken sullen willen stellen, daer van gene geabbrevieerde ofte gecontraheerde mentie sullen mogen maken; nemaer gehouden sullen wesen, het selve Octroy in 't ge-

heel

heel ende sonder eenige Omissie daar vóor te drukken ofte te doen drucken; ende dat sy gehouden sullen zyn een Exemplaer van alle de voorsz werken, gebonden ende wel geconditioneert te brengen in de Bibliotheecq van Onse Universiteyt tot Leyden, ende daer van behoorlyk te doen blyken. Alles op pœne van het effect van dien te verliesen. Ende ten eynde de Supplianten desen Onsen consente Octroye mogen genieten als naar behooren: Lasten wy allen ende eenen yegelyken die 't aengaen mach, dat sy de Supplianten van den inhoude van desen doen, laten en gedogen, rustelyk, en volkomentlyk genieten en cesserende alle beletten ter contrarie. Gedaan in den Hage onder Onsen Grooten Zegele hier aan doen hangen, den XIX Septembr. in 't Jaer onses Heeren en Zaligmakers duysent ses hondert vier en tachtig.

G. FAGEL.

Ter Ordonnantie van de Staten
SIMON van BEAUMONT.

De tegenwoordige REGENTEN van de SCHOUWBURGH, hebben het Recht van de bovenstaande Privilegie, aangaande dit Blyspél, vergunt aen ALBERT MAGNUS, Boekverkoper tot Amsterdam.

In Amsterdam den 24 Augusty 1685.

PERSOONAGIEN.

GOVERT, *Vader van Lodewyk, én Elizabéth. Verlieft op Deliaane.*
LODEWYK, *Zoon van Govert. Vryer van Déliaane.*
ELIZABÉTH, *Dóchter van Govert. Vryster van Karel.*
KAREL, *Zoon van Anselmus, Vryer van Elizabéth.*
ANSELMUS, *Vader, van Karel, én Déliaane.*
FRANSYN, *een Kóppelaarster.*
RÓBBERT, *een Makelaar.*
GOSEN, *Kók. én Koetsier van Govert.*
JASJE, *Knécht van Lodewyk.*
KATRYN, *Meid van Govert.*
TEEUWIS, } *Knéchts van Govert.*
BARENT, }
SCHOUT.
DIENAARS.
DÉLIAANE, *Dóchter van Anselmus.*

DE VRÉK,
BLYSPÉL.

EERSTE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

KAREL, ELIZABÉTH.

Wat doet, Elizabéth, u tóg in droefheid leeven,
Daar ik u van myn min verzékring héb gegeeven?
Ik zie u zuchten in het midden van myn vreugd;
Berout het u, dat gy, in 't béste van uw jeugd,
My dat genoegen gaaft óm u te mogen minnen?
De liefde alleenig heeft vermeestert onze zinnen.

ELIZABETH.

Neen, dat berouwt my niet, ik voel meê dat de min,
Al onze zinnen heeft gemaakt tot ééne zin;
Dies is 't onmogelyk dat ik zou konnen wénschen
Verandering in die zaak. O waardigste aller ménschen!
Ik vreez maar dat ik u meer min als 't wél behoord.
En dan...

KAREL.

Wat vreest gy die die alleenig my bekoord?

ELIZABÉTH.

Myn vaders toornigheid, én honderd andere zaakeu,
Die ligtlyk myn bedtyf ten hoogste zullen wraaken,
En dan verandering, daar wél een jonge ziel,

Door 't zien van ander ſchoon, zeer ligtlyk toe verviel.

KAREL.

Gy doet my ongelyk, myn lief, van zulks te denken.
Ik, zal myn trouwe min door ontrouw nimmer krénken.
Ik min u veel te opregt: 'k zal u nooit ontrouw zyn.

ELIZABÉTH.

De minnaars zyn al ééns, zy trékken ééne lyn.
In 't zéggen; maar zyn vaak niet ééns in hunne daaden.

KAREL.

Myn min was nimmermeer mét vuile ſmét belaaden.
Ei zoek geen miſdaad in één die getrouw bemind,
En hébt geen voorzórg daar gy niet dan kwaad in vind.
Wilt myne trouw tóg niet mét agterdénken loonen;
Wacht zo lang dat ik u mag duizend proeven toonen
Van myne oprégtigheid.

ELIZABÉTH.

Hoe ligt gelooft men niet,
Wanneer men zyn gemoed van min vermeeſtert ziet.
'K ſpeur dat ge oprégt bemind; gy zult my niet verlaaten;
Ik zal voortaan de ſchyn, van dat te dénken, haaten:
Ik zal myn moeilikheid zo ver nooit laaten gaan,
(Of ſchoon de waereld van myn doen niet was voldaan)
Dat ik eens dénken zal...

KAREL.

Wat zal wat wil dit weezen?
Waar toe dus ongeruſt?

ELIZABÉTH.

Helaas! ik zou niet vreezen,
Zo yder u aanzag gelyk gy waarlyk zyt?
Terwyl al wat gy doet myn hart én ziel verblyd.
Ik trooſt my ſteets mét uw oprégte hoedanigheeden.
Den hémel wil my om uw deugd aan u beſteeden.

Wan-

Wanneer ik overdénk dien allereersten dag,
In wat gevaar gy my, én ik weer u aanzag;
Uwe édelmoedigheid, die, door zo veel gevaaren,
Uw leeven waagen dorst om 't myne te bewaaren:
Die tédere zórg, die hulp die gy my toonde in nood,
Toen gy my uit de zé verlóste van de dood;
Uw daaglikze ófferhand van min, uw naarstigheeden,
Die gy aan my betoonde, in ramp die 'k héb geleeden,
Zyn blyken van uw trouw, gy hébt uw vaderland,
En vrinden, door de liefde, én zuivre minnebrand,
Om my verlaaten; én gy houd tót nóg verbórgen
Waar gy gebooren zyt; én leefd in duizend zórgen.
En dat in zulk een schyn, als óf gy waart de knégt.
Myn's vaders, als myn ziel régt al uw doen beséft,
Bén ik zeer wél vernoegt; én 't doet my nimmer vreezen,
Dat ik ooit héb misdaan dat ik my liet beleezen;
Maar óf dat andre zal behaagen weet ik niet.

KAREL.

Gy zégt zeer wél, myn lief, maar schroom voor geen verdriet,
Uw vaders gierigheid, het straf én wreed regeeren
'T geen hy toond over u, zal dit misschien begeeren;
Hy stémde slimmer zoo 't zyn gierigheid geleek.
Vergeefme, Elizabéth, dat ik zo van hem spreek;]
Men kan in dat geval niet anders van hem zéggen.
Vonde ik myn vrinden maar om dit hén voor te léggen,
Wy zouden, zyt gerust, niet ongelukkig zyn.
'K wacht daaglyks tyding tót vermindring van myn pyn.
Zo ikze niet bekom zal ikze zélfs gaan haalen.

ELIZABETH.

Wil tóg mét uw vertrék, dat bidde ik, nóg wat draalen.
Maak maar dat ghy wél staat by vader.

KAREL.

Lief, ghy ziet

Dat ik nóg moeiten ſpaar, nóg onluſt, nóg verdriet;
En wat ik ondernam om in zyn dienſt te raaken,
Hoe ik my pynig om myn liefde te verzaaken.
Voor hém, én wélk een ról ik daaglyks ſpeel, mét kunſt,
Om diep te raaken, en te blyven, in zyn gunſt;
Ik win ook veel op hém, én dat wel 't meeſt kan geeven,
Is datmen nimmermeer zyn doen moet tégenſtreeven,
Zyn Régels vólgen, én ſteeds toeſtaan zyn gebrék.
O de alderwyſte is vaak wél de allergrootſte gék
Als hy gepreezen word, én de allerſlégtſte zaaken,
Mét lóf wat opgepronkt, die zullen hem vermaaken.
In 't ſpeelen van die ról kreuk ik de zédigheid,
Maar 't moet'er nu meê deur, terwyl het wérk zo leid.
Die door pluimſtrykery de gékken kan beleezen,
Heeft zo veel niet miſdaan als die gevleit wil weezen.

ELIZABÉTH.

Zég, waarom tracht gy niet myn broeder op u zy
Te krygen? óf de meid eens ontrouw wierd, én my
En u ontdékte?

KAREL.

Ik kan haar beide niet wél krygen
Op myne zyde, dies moet ik tót nóg toe zwygen.
De vader, én de zoon verſcheelen als gy weet
Te veel, ik zie geen kans, 't is my van harte leet,
Om haar gelykelyk tót vrindſchap te beweegen;
Maar uwen broeder is tót u niet ongeneegen,
Ziet gy dat gy hém wind, daar komt hy, ik vertrék.
Neem deeze tyt tóg waar, ſpreek hém, ik bidde ondék
Tóg niet als 't geen gy moet, u zal geen konſt ontbreeken.

ELIZABÉTH.

Ik weet niet óf ik hém daar van zal dérven ſpreeken.

TWÉDE TOONEEL.

LODEWYK, ELIZABÉTH.

LODEWYK.

Ma ſeur, ik bén verblyd dat ik u hier ontmoet,
En in uwe eenigheid op deeze plaats begroet.
Ik moet u een geheim ontdékken.

ELIZABÉTH.

'K bén genégen
Te hooren 't geen gy zégt.

LODEWYK.

Voor u diend niet verzweegen;
In 't kort ik bén verlieft.

ELIZABÉTH.

Hoe, broeder, gy verlieft?

LODEWYK.

De Min heeft êndelyk eens meê myn borſt doorgrieft;
Maar, eer ik vérder ga; gy weet ik héb een vader,
Aan wien ik, volgens plicht, én ook aan niemand nader,
Gehoorzaam weezen moet, dies dérf ik me in geen égt
Verbinden, voor al eer ik 't vader héb gezégt;
Want wy behooren nooit ons in dien ſtaat te geeven,
Ten zy wy kénnen die, dien ons hier heeft doen leeven;
Dat zyn onze ouders, die zyn meeſter van ons hart,
Indien men buiten haar zig in een wérk verwart
Waar van zy meeſter zyn, zo zyn wy buiten plichten,
Zy weeten béter wat wy hooren te verrichten
Als wy, in zulk geval, zy zien mét klaarer zin
Als wy, die niet en zien als door 't gezigt der min.
De drift van onze jeugd, kan vaak een oorzaak weezen
Dat wy ons zélven ſteets vol angſt zien, én vol vreezen.
'K dérf zonder vader niet, myn zuſter, 'k zég dit nu,
Om dat ik anders zulks te wachten had van u;

Weet ook dat myne min geen tégenſpraak wil hooren,
Zy kénd geen raadſliên, nóg leent naar geen lés haar ooren.

ELIZABÉTH.

Zyt gy dan al verlooft aaa die gy zo bemind?

LODEWYK.

Neen, maar ik wil het doen; ſchoon myne liefde is blind,
Gebruik geen réden om die min my af te raaden.

ELIZABÉTH.

'K moet vreemt zyn in uw oog.

LODEWYK.

Neen, gy zyt niet beladen.
Mét liefde, als ik; gy kénd geenzints die zoete ſmart,
Die ons de minne God doet voelen in het hart.
Uw wysheid baart my vrees.

ELIZABÉTH.

Ei broeder laat dat ſteeken.
De wyſte zal ſomtyds de wysheid wél ontbreeken
In zaaken ongewoon, zaagt gy myns hérten grond,
Ik weet gy my zo wys, gelyk gy waand, niet vond.

LODEWYK.

Ach! was uw ziel als myn...

ELIZABÉTH.

Laat ons een einde maaken.
Zég my wie dat uw hart dus doet in liefde blaaken.

LODEWYK.

Een jonge juffrouw, die, een weinig tyds verlêen,
My hier in onze buurt zoo goddelyk verſcheen,
Dat ik geloof, dat élk, die haar komt aan te ſchouwen,
Zich ſtraks voelt magt'loos om van liefde zich te onthouwen.
Natuur heeft nimmermeer aanlóklyker gemaakt;
Zo dra als ik haar zag voelde ik myn ziel geraakt:
Haar naam is Déliaan. zy heeft geen andre hoeder
Die haar regeert, als maar alleen een zieke moeder,

Die

Die zy zo têer bemind, én troost mét zulk een hart,
Dat yder die het ziet wordt in haar min verwart?
s'Is zo aanminnelyk, zo vol bevalligheeden,
Zo lieffelyk van taal, zo vrindelyk van réden,
Zo vol bekoorlikheid, zo heusch, zo mild, zo zoet...
Ach zuster, zaagt gy haar.

ELIZABÉTH.

'K mérk uw verlieft gemoed.

LODEWYK.

Maar haare middelen zyn kleen, zo dat haar zéden,
Manieren vol van deugd, vaak haar nootzaaklykhee-
den
Ontzéggen, dénk nu eens wat vreugde dat men vind,
In één te hélpen die men zo oprégt bemind,
En wat vermaak het is, stilzwygend vol genoegen,
Een eerb're nooddruft, hulp én bystand toe te voegen.
Dénk hoe de gierigheid van vader my nu kwélt.
Ik weet geen raad van my te zien in staat gestéld,
Om aan die schoone ziel de minste blyk te toonen,
Dat ik érkéntenis van haare deugd kan loonen.

ELIZABÉTH.

Myn broeder, 'k vat het wél wat u dus zeer ontstélt.

LODEWYK.

'T is niet te dénken hoe ik hier door word gekwéld,
Wat is er slimmer als dat woek'ren, én dat spaaren;
De gierigaart moet dóg voor andere 't goed bewaaren.
Wat baat ons géld, én goed, én dat verrukkend goud,
Wanneer we lustloos zyn, én ziekelyk, én oud.
Men houd ons veel te kort, ik kan 't niet langer dul-
den,
Terwyl ik over al my steeken moet in schulden,
Slégs om myn onderhoud, ik moet, gelyk gy weet,
Zo wél gelyk als gy, om eerelik gekleed
Te gaan, de winkeliers, én kramers 't goed afbórgen,
Dat my van tyd tot tyd doed onophoudlyk zórgen.
Ik bén van mening nu by vader te onderstaan,

Hoe

Hoe't my ontrént myn min, én vryen zal vergaan.
Zo hy er tégen is, zal 'k my van hier begeeven,
Om op een andre plaats geruſt én ſtil te leeven,
Van 't geen den hémel, én 't geluk my zullen biên;
Dies laat ik over al om géld op intréſt zien.
Staat nu uw zaak als myne, én vader is er tégen,
Zo laaten wy te zaam ons voort naar andere wégen
Heen ſchikken, van hém af, én ſchudden 't jók, te
ſtraf,
Vol vuile gierigheid, van onze halzen af,
Daar hy ons altyd tóg zal zoeken meê te plaagen.

ELIZABÉTH.

Ik zie 't zo wél als gy dat hy ons alle daagen
Meer rêen tót klaagen geeft om onze moeders dood,
En dat...

LODEWYK.

Ik hoor zyn ſtém, laat ons in deeze nood
Vertrekken, om malkaar in vryigheid te ſpreeken,
Van 't geen ons nóg ontbreekt, men moet niet blyven
ſteeken,
Om zyn hartnékkigheid vol moet te keer te gaan.

DÉRDE TOONEEL.

GOVERT. JASJE

GOVERT.

Wél, vagebond, ik zég ga daatlyk hier van daan.
Wég, zég ik, uit myn huis, ik wil geen tégenſpreeken
Voort pakje ſpillen, óf ik zalje beenen breeken.
Jou meeſter gaauwedief, galgvogel, voort, voort, voort.

JASJE.

Wie heeſt zyn leeven van zo ouden gryn gehoord.
Ik loof, mét oorlóf dat de droes hem heeft bezéten.

GOVERT.

Gy prévelt binnens monds.

JASJE.
Wél ik wou gaaren weeten
Waarom ik wég moet heer.

GOVERT.
Wel, hangbaſt, pakje voort,
Eer ikje kyken doe door 't vénſter van een koord.

JASJE.
Wat héb ik u gedaan?

GOVERT.
Zo veel dat gy zult wand'len,
Ga voort.

JASJE.
Uw zoon, myn meeſter, die wat heeft mét
my te hand'len
Heeft my wél hoog belaſt dat ik hém wagten zou,

GOVERT.
Ga, wagt hém op de ſtraat, niet hier, dat zég ik jou
Ik wil niet dat gy ſtaag, mét kyken, én mét gaapen,
Myn doen beloert, om zo uw voordeel uit te raapen;
'K wil geen ſpion, die ſteets by licht en duiſternis
Hier waart, óf van myn goed ook yts te ſteelen is.
Die mét zyn oogen zwiert door winkelen én hoeken.

JASJE.
't Is alles vaſt in ſlót, hier valt niet veel te zoeken,
Nóch ſteelen, én gy ſtaat op ſchildwacht, nacht en dag.

GOVERT.
Ik ſluit al wat ik wil, ſchoon ik het zélfs nooit zag.
Ik wil op ſchildwacht ſtaan, komt hy my niet verſpie-
den,
Die agt ſlaat op al 't geen hy by my ziet geſchieden;
Ik beef uit vrees dat hy ... Maar zyt gy wél te pluis,
Om niet te zéggen dat ik géld hier in myn huis
Verbórgen héb?

JASJE.
Hébt gy dan géld by u verbórgen?

GOVERT.

Neen, guit, dat zég ik niet, héb ik geen Reên te zórgen,
Dat gy mogt zéggen, dat ik géld héb?

JASJE.

Éven óf
My dat wat ſcheelen kon.

GOVERT.

Jei maakt het my te gróf,
Jou ſnapper, zwyg; ſmoel toe, al kort, óf 't zalje rouwen;
'K zou mét dees ſtommert ligt jou bakkes aârs wat touwen.
'K zég nóg eens, gaater uit.

Hy ligt zyn hand op.

JASJE.

Wél nou ik ga ér uit.

GOVERT.

Maar zagt, neemje ook wat mee?

JASJE.

Wél neen ik, dats verbruit.

GOVERT.

Kom hier, laat my eens zien, kom toonme ſtraks jou handen.

JASJE.

Daar zynze.

GOVERT.

De andere ook,

JASJE.

Daar zynze, wélk een ſchanden!

GOVERT.

Meer handen.

JASJE.

Wél hoe is 't, ik héb geen handen meer.

GOVERT.

Dat liegje, ſchélm, laat my voort voelen óf ik zweer...

JAS-

JASJE.

Daar, voel vry.

GOVERT.

Deeze broek is vol van dieve zakken, *Hy bevoelt hem.*

Daar zy 't gestoolen goed behendigjes in pakken;

Want heelders zyn zo goet als steelders, 'k steek de walg

Van zulk een dragt, ik wénsch die broeken aan de galg.

JASJE.

'K zou my verheugen zo ik hém maar kost besteelen.

GOVERT.

He, watte?

JASJE.

Wat?

GOVERT.

Die toon zou my wél ligt verveelen.

Wat zegje?

JASJE.

Dat je my al rédelyk wél bevoelt.

GOVERT.

Dat wil ik doen, zie daar eer datje me bedroelt. *Hy bevoelt hem nóg.*

JASJE.

De drommel haal de vrék, mét al zyn zótte grillen.

GOVERT.

Wat?

JASJE.

Ik zég dat de droes de vrékken niet mag willen.

GOVERT.

Maar van wie zégje dat?

JASJE.

Van vrékken. 't zy wie 't zy.

GOVERT.

Wie zyn die vrékken, he?

JASJE.

Honsvótten, Rékels, fy.

GO-

GOVERT,

Maar wie verstaat g'er meê?

JASJE.

Waar moogje 't hoofd meê breeken.

GOVERT.

Ik meen al wat ik meen,
Dat raakt je niét, ik wil, nu weéten wat voor een
Je meent, van wie je spreekt,

JASJE.

'K sprak van myn muts zo éven.

GOVERT.

Ik zou jou, jasper, op je muts dan wél wat geeven.

JASJE.

Wilt gy verbieden dat ik gierigaarts begék,
En die vervloek, myn heer?

GOVERT.

Ik zégje houje bék.

JASJE.

'K noem niemand.

GOVERT.

Ik zal jou straks op je bakkes touwen.

JASJE.

Wél die die schoenen past die kanze voor zich houwen.

GOVERT.

Zo zo.

JASJE. *latende hem een tas van zyn rók zien.*

Zie nóg een zak, zie, zie daar is niet in.

GOVERT.

Kom geef het my slégs weer, 'k zal u niet meer betasten.

JASJE.

Wat?

GOVERT.

Dat gy my ontnaamt.

JASJE.

Hoe moogje my belasten.

GO-

GOVERT.

Duimpje op.

JASJE.

Duimpje op.

GOVERT.

Hei, hei, loop voor den duivel vént.

JASJE.

Dat paſpoort is by my niet al te wel beként.

GOVERT.

Ik zét het jou op jou conſcientie... booze tyen.
Ik mag die knécht, die fiel tóg voor myn oog niet lyen.

VIERDE TOONEEL.

ELIZABÉTH. LODEWYK. GOVERT.

GOVERT.

O 't is geen kleine zórg, een groote ſomme géld
In huis te bérgen, die 't op intréſt heeft geſteld
Is zeer gelukkig, want ik dérf niet meer vertrouwen,
Als nét zoo veel maar om ſchaars huis te konnen houwen,
Het is geen kleine moeite, een plaats in duiſternis
Te vinden, daar het géld voor dieven veilig is,
'K betrouw geen kiſten meer van yſer, 't zyn maar hókken,
Daar élk op loert, 't is maar om dieven meê te lókken.
Ik weet niet óf het wél óf qualyk is beleid,
Dat ik vier duizend pond, die my was opgezeid,
Die 'k t'huis kreeg, dat ik die héb in myn tuin begraven.
Vier duizend pond aan goud, men moeter lang om draaven,
Het is bylo een ſom, die...

Hier komt Elizabeth én Lodewyk te voorſchyn.

Ach! wat gaat my aan.
Ik loof dat ik myn zélfs héb door myn drift verraân,

En in myn eenigheid daar hart van héb gesprooken.
Wat wiljé hébben?

LODEWYK.

Niet.

GOVERT.

Wat doeje hier te spooken?
Hébt gy hier lang geweest?

ELIZABÉTH.

Wy komen zo eerst gaan.

GOVERT.

Gy hébt gehoord...

LODEWYK.

Én wat?

GOVERT.

Dat...

ELIZABETH.

Wat?

GOVERT.

Gy hoorden 't aan
Wat ik gezeid héb?

LODEWYK.

Neen.

GOVERT.

Al, al, ik kan 't wél mérken.

ELIZABÉTH.

Vergeef't my.

GOVERT.

'K kan 't wél zien, ik zei men moest veel wérken,
En slooven, eer men wint aan géld vier duizend pond,
Dat die gelukkig was, dieze ooit tót zynent vond.

LODEWYK.

Dat wy niet spraken was uit vrees van u te stooren.

GOVERT.

Ik zég dit, óf gy ook verkeert had mogen hooren,
En u inbeelden mogt, dat my toe kwam dat géld.

Lo-

LODEWYK.

Wy hébben nimmer ons in vaders doen geſtélt.

GOVERT.

Ach! wou den hémel my vier duizend pond vergunnen.

LODEWYK.

Ik loof...

GOVERT.

Zég, zou men wél iets grooters wénſchen kunnen?

LODEWYK.

't Zyn zaaken...

GOVERT.

Ik hadſe wél van doen.

LODEWYK.

Ik meen dat...

GOVERT.

Dan was ik heel hérſtelt.

ELIZABETH.

Gy zyt...

GOVERT.

Ja, ik vergat
Het klaagen, ik zou nooit na ſlégte tyden vraagen.

LODEWYK.

Wie heeft tóg minder reên, als gy om ooit te klaagen?
Daar yder een wél weet dat gy hébt'overvloed.

GOVERT.

Ik, ik, dat liegenze al, ik overvloed, ik goed?
Geen grooter leugen kwam my immermeer te vooren.
Die 't zeid dat is een ſchélm.

ELIZABÉTH.

Ei, wilt u niet verſtooren.

GOVERT..

Myn eige kinderen verraaden my, o pyn!

LODEWYK.

Die u voor ryk ſchat, hoe is dat uw vyand zyn?

GOVERT.

Al zulke praatjes, uw verquiſting, én uw praalen,

Zal nóg eens oorzaak zyn dat men my af zal haalen
Al wat ik héb in huis, en moorden my by nacht,
Om dat men door uw doen my voor een rykert acht.

LODEWYK.

Hou ik een groote ſtaat?

GOVERT.

Wat zégje, ſéldrewéken,
Wat's ſchandelyker, zég, als zo breet uit geſtreeken,
Te pronken over ſtraat, die ſtrikken moorden my.
Zy is hovaardig, maar zo ſlim nog niet als gy.
'T ſchreeuwt tót den Hemel toe, aanſchouw men al die zaaken,
Bezie het zélver eens, wat zalmen hier van maaken.
O! gy mishaagt my, zoon, het gaat te hoog, het ſtuit,
Gy ziet'er my zo wild, én zo marquizig uit,
Dat gy u aan myn goed hébt ligtelyk vergeeten.

LODEWYK.

Ként gy my voor een dief?

GOVERT.

Wel, vriend, hoe kan men 't weeten,
Waar krygje 't tóg van daan? het is waarachtig ſchand.

LODEWYK.

Ik héb wanneer ik ſpeel, 't geluk vaak op myn hand,
En alles dat ik win dat hang ik aan myn kleeren.

GOVERT.

Daar doeje kwalyk aan, ik zalje béter leeren.
Speelt gy gelukkig, wél zo zét de gélden uit
Op intreſt, eerje die onnut aan 't gat verbruid.
Ik wou wél weeten, laat ons hier eens wat af ſpreken,
Waarom dat gy uw lyf dus in het lint gaat ſteeken?
Al dit laardeelſel, van die ſtrikken, kwikken, kant,
Indien gy 't achter liet, 't was u meer eer, min ſchand,
Gy zoud uw rók in plaats van knoopen, konnen haaken.
In plaats van mét dat lint uw ſchoenen toe te maaken,
Zo koſt een véter wél beſtaan, én dat gepruik,

Dient

Dient meerder tót een pracht, als 't nodige gebruik.
Men draagt zyn eigen haar voor niet, al zulke prullen,
Zyn om de beurzen der bedriegeren te vullen.
Twé honderd gulden kóst dien brui wél aan baar géld;
Zo dat op interéſt is van tien perſént geſtéld,
Dat 's twintig guldens 's jaars.

LODEWYK.

Gy hébt gelyk myn vader.

GOVERT.

Maar zacht ik ſpreek u flus van deeze zaak wél nader.
Sus, ſus een beetje daar, My dunkt 't is hier niet pluis,
Zy geeven daar de leus, 'k hou van geen beurs geluis,
Wat doeje daar mét die grimatſen én die grillen?

ELIZABÉTH.

Wy zouden beiden u wel eenmaal ſpreeken willen,
En yder is beſchroomt wie dat'er de eerſt' zal zyn.

GOVERT.

Ik héb u beiden ook wél wat te zéggen.

LODEWYK.

'T myn',
Dat is van huwlyks wérk, én diergelyke zaaken.

GOVERT.

'T myne ook van huwlyks wérk, dat u én my zal raaken.

ELIZABÉTH.

Och vader!

GOVERT.

Én óch, kind, wél hoe dus vreemt van aart?
Hoe, zyt gy voor de naam, óf voor de daad vervaart?

ELIZABÉTH.

Het kan ons beide doen in vreugde óf droef heid leeven,
'T is al naar dat gy 't neemt, 'k zal u niet tégenſtreeven,
Komt u gevoelen mét het myn' maar overéén.

GOVERT.

Gy zyt voorbaarig, zagt, ontſtél u niet, neen neen,

Ik zie wél wat u ſcheelt, gy hoeft geen zórg te draa-
gen,
Gy zult mét réden u daar over niet beklaagen.
Ik maak dan een begin van énden af, hebt gy
Hier niet omtrént gezien een jonge juffrouw? zy
Heet Deliaan.

LODEWYK.

Ja.

GOVERT.

Én gy?

ELIZABÉTH.

'k Héb daar van hooren ſpreeken,

GOVERT.

Zoon, hoe bevind gy haar?

LODEWYK.

Aan haar ſchynt niets te ontbreeken.

GOVERT.

Haar weezen, én gelaat?

LODEWYK.

Is zédig, vol verſtand.

GOVERT.

Haar omgang, haar manier?

LODEWYK.

Geen béter in het land.

GOVERT.

Zég, iſſe niet wél waart om eens op haar te dénken?

LODEWYK.

Ja vader.

GOVERT.

Die 't geluk eens zulk een bruid kwam ſchénken,
Zég, was dat niet gewénſcht?

LODEWYK.

Dat was een groot geluk.

GOVETT.

Wat dunkje, ſchyntſe niet te zyn een meeſter ſtuk
Van deugd, én zuinigheid?

LODEWYK.
O ja.
GOVERT.
Wie zou 't berouwen
Die zo gelukkig was van zulk een vrouw te trouwen?
LODEWYK.
Geen ménsch.
GOVERT.
Maar éénekwaal, één onluk vrees ik nou,
Dat zy zo veel niet heeft als ik wél wénschen zou.
LODEWYK.
O vader, aan het goed is zo veel niet gelégen,
Wanneer men zich in de égt mét zulk een vrouw mag geeven.
GOVERT.
Vergeef, vergeef het my, maar is 'er zo veel niet,
Aan and're zaaken vaak men 't weêr gewonnen ziet.
LODEWYK.
Wél dat verstaat zich.
GOVERT.
Wél het is my lief te hooren.
Dat deeze zaak u kan benéffens my bekooren.
Haar zédige ommegang bréngt my in zulken staat,
Dat, zo 't met haar middelen niet buiten gissing gaat;
Ik haar te trouwen meen.
LODEWYK.
Hoe?
GOVERT.
Hoe?
LODEWYK.
Gy haar te trouwen?
GOVERT.
Te trouwen.
LODEWYK.
Wie gy, gy?

GOVERT.

Gy ſchynt u vreemt te houwen.

Ja, ik, ik, ik, ik, ik.

LODEWYK.

Helaas! 'k word flaauw, 'k vertrék.

VYFDE TOONEEL.

GOVERT, ELISABÉTH.

GOVERT.

Loop na de keuke, ras, jou féldereerſe gék,
En drink een groote teug ſchoon water voor het flaauwen,
Wat mag die ſlappen bloed zo ſchielyk tóg benaauwen.
Dit héb ik vaſt geſtélt, 't geen ik hier héb gezeid.
Uw broeder héb ik ook een wéduw toegeleid;
Dat my van deezen dag mét érnſt is voorgehouwen.
En gy, myn dóchter, zult mét heer Anſélmus trouwen.

ELIZABÉTH.

Ik mét Anſélmus!

GOVERT.

Ja, een wys voorzigtig man,
Pas ſéſtig jaaren oud, én kind hy heeft 'er van...

ELIZABÉTH. *Neigende.*

Zo 't u belieft zou ik my graag daar van onthouwen.

GOVERT. *Groetende.*

Zo 't u belieft myn kind, 'k wil dat gy hém zult trouwen.

ELIZABÉTH.

Papa, vergeef het my.

GOVERT.

Myn kind, vergeef het my.

ELIZABÉT.

Ik bén de dienares van heer Anſélmus, gy,

Hou

Hou my dat tóg ten goede, ik zal hém nimmer trouwen.

GOVERT.

Ik bén u dienaar, kind, én meen myn woord te houwen,
Gy zult hém trouwen, he! 'k wil dat het voort geschied'.

ELIZABÉTH.

Zo voort?

GOVERT.

Zo voort, zo voort.

ELIZABÉTH.

Neen, dat versta ik niet

GOVERT.

En ik versta het al.

ELIZABÉTH.

Ik niet.

GOVERT.

Ik al.

ELIZABÉTH.

Het zal niet weezen;
Gy zult my nimmermeer tót zulks te doen beleezen.

GOVERT.

'K zal wél.

ELIZABÉTH.

'k Zal niet myn Heer, eer sterf ik hier ter steê.

GOVERT.

Gy zult niet sterven, ik wil dat ge trouwt'er mee.

ELIZABÉTH.

Waar heeft men ooit gezien een dóchter zo uittrouwen.

GOVERT.

Een yder zal 't mét my voor goet én nodig houwen.

ELIZABÉTH.

Daar leeft geen reed'lyk ménsch die dit toestémmen (zal.

GOVERT.

Die dit niet toe en stémt. is zót, én dol, én mal.

Zie daar komt Karel aan, ik wil 't aan hém wél stéllen.

ELISABÉTH.

Ik meê

GOVERT.

Dan zult ge my niet meer mét weigren kwéllen.

ELISABÉTH.

Ik zal te vréde zyn zo als het Karel vind.

GOVERT.

Ik meê.

ZESDE TOONEEL.

KAREL, GOVERT, ELISABÉTH.

GOVERT.

Wél Karel, 'k heb verschil hier mét myn kind,
Wy zaagen 't vonnis graag door u hier van gestreeken.

KAREL.

Gy, hébt gelyk, myn heer.

GOVERT.

Weet gy waar van wy spreeken!

KAREL.

Neen, maar wyl al uw doen op goede réden staat,
Zo twyfel ik geensints.

GOVERT.

Hoor toe, én geef uw raad.
Ik wil haar trouwen doen een man met groote schatten
Daar lacht dat kleuter om, dat kan dat ding niet vatten,
Zy zeid voor myn gezigt datz' hem niet hébben wil.
Wél wat zég jey er van?

KAREL.

Heu, heu?

GOVERT.

Wat?

KAREL.

Wacht wat, stil.

Als

Als ik régt zéggen zal, ik bén van uw gedachten,
Gy hébt geen ougelyk, zy hoorde uw doen hoog te achten;
Maar zy heeft ook in als geen ongelyk, én...

GOVERT.

Hoe?
Ansélmus, dient'er wél, het kan waarachtig toe,
Het is een édelman, ryk, wys, én zonder kinderen
Van 't eerste béd, ei zég wat zou dien heer tóg hind'-(ren?
Hoe kanze béter doen.

KAREL.

Gy hébt gelyk, zy zou
U zéggen konnen, dat mét zaaken van de trouw
Men langsaam voort moet gaan, om wél vernoegt de zinnen
Te bréngen over één, én...

GOVERT.

Men moet voort beginnen,
En de gelégenheid straks grypen by het haar.
't Valt daaglyks zo niet voor, die dingen zyn al raar,
Hy wilze zonder goed, dat zyn geen kleine zaaken.

KAREL.

Hoe zonder huwlyks goed?

GOVERT.

Ja.

KAREL.

Dan kan ik 't niet wraaken.
Ik bén heel overtuigt, Mejuffrouw, 't heeft zyn reên.

GOVERT.

Ja, zonder huwlyks goed een dóchter te besteên,
Wint uit.

KAREL.

Dat 's waar, uw kind kan u hier wérpen tégen,
Dat aan het huwelyk niet weinig is gelégen;
't Geluk, óf ongeluk dat volgt straks op de trouw,
Indien men dan te régt naar reên zig draagen zou,

Zo most men rypelyk die zaak eerst overweegen,
En wikken wél ter deeg wat voor is, én wat tégen.

GOVERT.

Maar zonder huwlyks goed, wat zégje?

KAREL.

Dat is 't al.
Een ander u misschien hier tégen stéllen zal,
Dat m' agt behoord te slaan op de genégenhéden
Des dóchters, én wanneer de jaaren, léden, zéden
Zo ongelyk zyn, baart hèt somtyds groot verdriet,
Gelyk men dagelyks aan duizend ménschen ziet.

GOVERT.

Maar zonder huwlyks goed!

KAREL.

Het lyt geen tégenspreeken.
Wat duivel zal dit zyn, hoe zal men dit besteeken.
Daar zyn wél vaders die veel liever gaaven géld,
Als haare dóchters te doen trouwen door geweld,
En tégens hunne zin, want om dat géld te spaaren,
Smyt men zyn kinders vaak in duizende gevaaren.
Men hoord de zoetigheid én vrindschap door de trouw
Te vinden, geen verdriet, geen onrust, nóch geen rouw.

GOVERT.

Maar zonder huwlyks goed!

KAREL.

Dat kan het al verwinnen,
Wél zonder huwlyks goed zich nóch te zien beminnen,
Het spreekt van zélfs, myn heer.

GOVERT. *ziet na zyn tuin.*

: Hoe is 't. wat hoor ik daar?
: Sus, sus, daar blaft een hond, daar is het wérk niet klaar.
: Wie weet óf zy myn géld daar niet te lyf en willen,
Wagt ik kom u zo by. *binnen.*

ELIZABETH.

Had ik je konnen stillen,

Gy

Gy had op zulken wys, heer Karel, niet gepraat.

KAREL.

't Is om uw vader, Lief, die wierd licht anders kwaad,
Indien wy al zyn doen, én zéggen wilden laaken,
Zag ik geen kans om tót ons oogwit te geraaken.
Die dwaaze ménſchen moet men bréngen tot beſcheid,
Mét méde al dwars te gaan na haar genégenheid;
Zy zyn gelyk een paerd, dat ſteeg is, die 't wil ménnen,
Moet niet alleen het paerd, maar ook den teugel kénnen.
Gy moet u houden óf ge al goed vind dat hy vind,
Zo zult gy zien dat gy in 't eind de ſtryd nóg wint.

ELIZABETH.

Dat huwlyk Karel.

KAREL.

'K zal zien middelen te vinden
Die dat belétten.

ELIZABETH.

Zég, wat zult gy onderwinden?

KAREL.

Verzoek wat uitſtel, én veins ziekelyk te zyn.

ELIZABÉTH.

Indien myn vader dan ontbied een Medicyn?

KAREL.

Waar vreeſt gy tóg al voor, gy kunt, dat moetje wee- (ten,
Wanneer het u maar luſt, by dat vólk doodlyk heeten.
De Dókters vinden ſtraks een réde, al is'er niet,
Zy weeten évenwél voort de oorzaak van 't verdriet,
O dat zyn gaauwe liens!

GOVERT. *uit aan een zy.*

: 't Is wél, 'k héb niet te vreezen.

KAREL.

't Wégloopen zal in 't eind ons laatſte toevlugt weezen,
Dat zal ons rédden uit het dreigende gevaar.
Indien, Elizabéth, myn ſchoone, uw liefde maar...

Zy worden Govert gewaar.

O ja, ik zég het nóg, een dóchter mag wél dénken,
Dat zy verſchuldigt is, nooit 's vaders wil te krénken,
Zy moet gehoorzaam zyn, geen acht ſlaan óf een man
Is régt, óf ſcheef, of krom, zy dénk' daar nimmer an;
Als dan die réden nóg, die groote, ſtarke réden
Daar by komt, dat men haar ten huwlyk kan beſteeden,
Dat zonder huwlyks goed! zo hoortze 't voor een ſchat
Te reek'nen.

GOVERT.

Goet, heel goet, dat 's wél geſprooken, dat.

KAREL.

Myn heer, vergeef my tóg al deez' vrymoedigheden.
Dat ik zo ſtraf uw kind te bréngen zoek tót réden..

GOVERT.

Zy gaat weg. Dat ſtaat my heel wél aan, wat meer is, 'k vind het goet,
Dat g'haar gebiéden zult als ik, ja, 'k wil 't, gy moet.
Ho loop vry wég, loop heen, 'k héb hém de magt gegeeven,
Die ik héb over u, om zo mét u te leeven
Gelyk hy zélver wil.

KAREL.

Ik zal haar vólgen Heer,
En onderhouden haar mét zulke léſſen méer.

GOVERT.

O gy verplicht my zeer!

KAREL.

Men moetze ſtraf régeeren.

GOVERT.

Dat 's waar.

KAREL.

Zyt maar geruſt, ik zal haar heel wél leeren.

GOVERT.

Doet zo, doet zo, ik moet eens uit zyn, 'k kom zo weer.

KAREL.

Ja géld, géld, géld, dat is nu de allerwaardigſte eer

Die

Die in de waereld is, én daar men na moet ſtreeven;
't Is goed dat gy haar tót een vader zyt gegeeven.
Gy weet hoe dat men in de waereld leeven moet;
Want die een dóchter eiſt, én zonder huwlyks goed,
Die hoortze toe, men kan nóg hoeft geen meert te wénſchen,
Want, zonder huwlyks goed, dat 's ſchoonheid by de ménſchen
Te zéggen, jonkheid, én verſtand; ja, 't is het al.

GOVERT.

Ach! dat 's een wonder, wél die knécht ſpreekt hémel (val;
't Is een Orakel, 't is ... wat kan hem tóch verdrieten,
Die zulk een huisgenoot mag tót zyn hulp genieten.

Einde van 't eerſte Bedryf.

TWEDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

LODEWYK, JASJE.

LODEWYK.
HA, guit! zég, in wat gat hébt gy gesteeken? 'k agt ..:
JASJE.
Myn heer, 'k bén hier geweest, én 'k had u opgewacht,
Indien uw vader niet, de kwaatste van de mannen,
My had verschopt, verjaagt, én uit het huis gebannen;
En 't was al wonder, heer, dat hy my niet en sloeg.
LODEWYK.
Hoe staan de zaaken daar ik u voorheen na vroeg?
'k Was nooit behoeftiger als nu. Ik héb vernomen
Dat vader myn Matrés nu ook wil vryen komen.
JASJE.
Uw vader is verlieft?
LODEWYK.
Dénk eens hoe my dat kwélt,
'k Héb naauwlyks konnen, dat 'k hier over was ontstélt,
Voor hém verbérgen. Ach!
JASJE.
Bemoeit hy zich mét minnen,
Hoe duivel kan de man dat in zyn hoofd verzinnen.
Hoe komt de liefde tóg in zulk een mislyk hart?
LODEWYK.
Die drift is hém in 't hoofd gekomen tót myn smart.
JASJE.
Waarom kwaamt gy u zélfs aan hém niet eer verklaa-(ren?
LODEWYK.
'k Wacht op een béter tyd om hem zulks te openbaa-(ren;
't Was om geen achterdócht aan hém te géeven; want
Ik zóu graag dooven doen die nodelooze brand.

Wat

Wat antwoord van de zaak?

JASJE.

Ach! die om géld komt vraagen
Op intréſt, moet al vry veel vreemdigheid verdraagen,
Wanneer men in een ſtaat moet leeven als gy doet,
Die naar haar kloovers zin, én giergaarts handlen moet.

LODEWYK.

Hoe, zal 't niet aangaan?

JASJE.

Ja, de maaklaar heeft gevloogen
De Stad ſchier op én neêr, hy is mét u bewoogen.

LODEWYK.

Zal 't vijftien Duizend zijn, gelijk ik héb begeert?

JASJE.

Maar eer de geever nóch zijn penningen uit keert,
Zo zou hy graag nóch wat artikeltjes bedingen,
Die klein zijn, maar wat raad? de nood die komt u dringen.

LODEWYK.

Hébt gy de man gezien die 't géld my ſchieten zal?

JASJE.

O, 't gaat'er zo niet toe, mijn Heer, 't is een geval
Dat vrémt is, én daar zijn zo veel verbórgenhéden
In zulke zaaken; want daar is nóch niet beléden
Wie dat gy zijt, ik weet tót nóch toe niemendal,
Wie dat den heer ook is die 't géld u geeven zal,
Dat houd de maaklaar ſtil, maar hy zal hier haaſt weezen
Mét hém, gy dient eerſt wél, mijn heer, voor af te leezen
De Artikels: als hy komt, is 't nodig dat gy moet
Hém kénnis geeven van uwe ouders, en uw goed.
'k Loof dat uw vaders naam de zaak niet kwaad zal maaken:

LODEWYK.

Ik kan door moeders dood nu aan mijn mid'len raaken.

JASJE.

Hier zijn de Artikels die hy zélfs heeft opgestélt.
Dit zouje moeten doen, óf hy en schiet geen géld.

Den uitgeever stélt vast dat hy van alles volkomen verzékering moet hébben, én dat de persoon dien 't géld ontfangen zal, mondig moet zijn, en dat van een geslacht, waar van de goederen veel, vast, zéker, én onbeslommert zijn: men zal een vaste én bondige obligatie moeten maaken, voor Notaris én getuigen, zo eerlijk, én deugdlijk als men bedénken kan, die den uitgeever zal mogen kiezen naar zijn zin, om dat hém daar het meest aan gelégen is, dat de akte wél én bondig op gestélt word.

LODEWYK.

Dat 's rédelijk, én...

JASJE.

Den uitgeever, om dat hy zijn gemoed niet wil wezwaaren, eist geen grooter intréft als zés ten honderd.

LODEWYK.

'k Kan dat niet tégen spreeken.

JASJE.

Dat 's waar.

Maar, alzo den uitgeever de pénningen zelfs niet heeft, én dat hy, om dieze ontfangen zal, vrindschap te doen, die zélfs zal moeten négotieeren tegens vier ten honderd; zo zal den ontfanger die ook tot zijn lasten moeten neemen, zonder eenig aflag te vórderen, én moet verstaan worden dat den uitgeever zich in die last steekt, alleen om den ontfanger vrindschap te doen.

LODEWYK.

Wat beest is dat, wat ſmouſe, én ſneeze ſtreeken
Zijn dit?

JASJE.

Dat zég ik me, zie hoe 't gelégen leid.

LODEWYK.

Ik héb 't van doen. gedult.

JASJE.

Dat héb ik ook gezeid.

LODEWYK.

Is 't dan zo wél?

JASJE.

Ten naaſten by.

Van de vyftien Duizend guldens die verzócht worden, kan den uitgeever maar twaalf Duizend Guldens aan géld magtig worden, én voor de overige drie Duizend guldens, zal den ontfanger eenige Kleederen, Prullen, én kleine Juweelen moeten aannemen, waar van de lyſt hier vólgt; die den uitgeever vólgens zijn gémoed op zo een leegen prijs geſtéld heeft als 't hém mogelijk is geweeſt.

LODEWYK.

Wie heeft zijn leeven?
Wat drommel wil de Vént daar meê te kénnen geeven?

JASJE.

Hoort toe, dit is de lyſt:

Eerſtelijk een Béd van vier voet, mét zijn Behangſel, én bédde Kleed, alles zuiver geſtikt op olyf kleur Laken, mét zés Stoelen, gevoert mét een weerſchijn Taf, van rood én blaauw, nóch een hangend Paviljoen van roode Spaan-Sargie, mét zyde Franje,

LODEWYK.

Wat zou ik hier meê doen?

JASJE.

Wagt.

Noch een behangſel Tapijten, daar de liefde van Jan Klaasſzen én Saartje Jans in is uit gebeeld, nóch een ſchoone noteboome Tafel, mét zés gedraaide voeten, die men aan beide de einde kan uittrékken, nóch zés groote Schabéllen.

LODEWYK.

Wél hoe Duivel is't? dat's wel een vréemt fatzoen.

JASJE.

Geef nóch een weinig tyd.

Nóch drie groote Muskétten met parlemoer ingeleid, én de Verkét-ſtókken daar toe behoorende, nóch een Oven, én eenige Lampen, heel bekwaam voor een Alchimiſt.

LODEWYK.

'k Zal myn gedult kwyt raaken.

JASJE.

Nóch een Bolloneeſſe Luit, verzien met al zijn Snaaren, óf daar ſcheelt'er weinig aan, noch een Dam, Uil, én Gansbort, met twaalf ſpéllen Kaarten, weinig óf niét gebruikt; dan nóch een gevult Hagediſſe Vél, zeer bekwaam om in een Apótékers Winkel te hangen.

Al dit bovengenoemde is waardig vier Duizend vyfhonderd guldens; maar door de Diskrétie van den uitgeever vermindert tót drie Duizend guldens.

LODEWYK.

'K wou dat dien ſchélm, dien hond, ſtraks by zijn beenen braaken.
Wat vagebond is dat, ik ben geheel verſtoort,
Wie heeft zijn leeven van zulk woekeren gehoord?
Wél, is hy niet te vreên mét intréſſe te ontfangen

Van tien perſent, wil hy my zo veel vodden langen,
Drie duizend guldens daar voor rékenen, meent de Vént
Dat ik zijn ſchacheren, én ſteelen bén gewént?
En ik derf évenwél zijn voorſtél niet verſmaaden;
Want mijn benaanwde ſtaat vind zulks nóch wél geraaden.
'k Bén in de ſchélm zijn magt, 't més ſtaat my op de keel,

JASJE.

Mijn heer, mét oorlof, ei ik bidde u, neem geen deel
In Bartels zóttigheid, daar 't ſlégt meê af moſt loopen,
Want hy kócht duurkoop in, én deed goedkoop verkoopen,
Hy nam veel gélden op, én kócht veel porſelyn,
En ſchilderyen, én nu loopt hy als een zwyn,
Dat van de ſtank vergaat, hy wint zijn kóſt met prachchen,
En word van alle man nóch daaglyks uit gelachchen.

LODEWYK.

Wat wilt gy dat ik doe, 'k bén in die ſtaat gebragt
Door vaders gierigheid, die niet als ſchraapen acht,
Ik bén myn leeven wars.

JASJE.

'tIs waar, te zwaare plaagen
Draagt gy al daaglyks, én zultze nóch lang draagen,
Den Hémel zy gedankt; ik hou van 't hangen niet,
'k Zou évenwél, om u te hélpen uit verdriet,
Gelooven dat het my tót dienſt ook zou verſtrékken,
Dat ik door gaauwigheid u vaar wat koſt ontrékken.
En zo 'k hém wat ontſtal, ik twyfel daar niet aan,
'k Zou meenen dat ik had een oprécht wérk gedaan.

LODEWYK.

Laat ik die ſchoone lyſt tóch noch eens over leezen.

TWÉDE TONEEL.

RÓBBERT. GOVERT. LODEWYK. JASJE.

RÓBBERT.
't Is tyd, mijn heer, daar mag geen langer uitstél weezen,
De jongman wagt na 't géld, schrijf maar zo gy 't verstaat.

GOVERT.
Maar, meester Róbbert, zég, gy kénd hém in der daat?
Daar is geen prykel? ook gy kénd zijn naam én maagen?

RÓBBERT.
Ik héb tót nóch, myn heer, daar naar niet konnen vraagen,
Het kwam maar by geval dat hy my sprak van 't wérk,
Hy zal u zélver doen verklaaring; na ik mérk
Zijn al zijn vrinden Ryk, én door zijn moeders stérven,
Zo zal hy zékerlyk haer goedren moeten érven.
Hy zal u stéllen bórg, én toonen u klaar blyk,
Dat naar acht maanden zal zijn vader zijn een lyk.

GOVERT.
Zo veel te béter, goet, de liefde komt óns leeren,
Dat wy geen woeker, nóch geen overdaad begeeren,
Ja ik bén schuldig aan mijn évennaasten, dat
Ik haar ten dienst moet staan, óf ikze ook nodig had.

RÓBBERT.
Dat is zo.

JASJE.
Maar, mijn heer, wat wil dat ginder zéggen?

LODEWYK. *tégens Róbbert.*
Zou hy aan vader wél mijn zaak te vooren léggen,
Hébt gy my ook verraân?

RÓBBERT.

By mijn opréchtigheid,
Die man is heel discreet, 'k héb niets van u gezeid.
Spreek nu malkanderen, ik zal de zaak wél stéllen.

GOVERT.

Hoe!

RÓBBERT.

Heer, dit is de vriend die gy het géld zoud téllen.

GOVERT.

Zyt gy dat, hangebast, die dit bedreeven heeft?

LODEWYK.

Zyt gy dat, die u tót zo snood een handel geeft?

GOVERT.

Zyt gy dat, die u zélfs zo zoud verongelyken?

LODEWYK.

Zyt gy dat, die zich zo wilt zoeken te verryken?

GOVERT.

Dérft gy, na zulk een daad nóch staan voor myn gezigt?

LODEWYK.

Dérft gy, die tégens eer, mét woek'ren, tégens plicht
U zélfs verryken wilt de ménschen nóch aanschouwen?

GOVERT.

Zég zyt gy niet beschaamd, dat ge u niet kont onthouwen
Van zulk een vuiligheid? zég, guit, zég Debochant,
Dat gy uw géld én 't mijn' verbruid tót uwer schand?

LODEWYK.

Is 't u geen schande, dat ge, als 't hoofd der woekenaaren,
Zo gódloos handel drijft, om schatten te vergaaren?
En ziet uw naam, én faam, in groot gevaar gestéld,
Om de onverzaatbre lust tót dat vervloekte géld?
En op 't oneerlykst benaauwde zo te prangen,
Dat zy uit nood u zoo tiendubblen intrést langen,

GOVERT.

Ga straks uit myn gezigt, jou guit, jou vagebond.

LODEWYK.

Wie is 't die 't meeste kwaat te doen zich onderwond,
Die 't géld te duur neemt, óf die 't géld te duur wil geeven,
De twédé heeft slimmer fout als de eerste vér bedreeven.

GOVERT.

Vertrék, zég ik, vertrék, doet de ooren my niet zeer.
Dat 's op een andere tyd voor my een goede leer.

DÉRDE TOONEEL.

FRANSYN. GOVERT.

FRANSYN.

Myn heer.

GOVERT.

Wacht, wacht, ik kom zo weêr, ik ga eens kyken.
Of ymand mét myn géld ook wél eens heen mogt stryken.

VIERDE TOONEEL.

JASJE. FRANSYN.

JASJE.

Wat vrémt geval is dit, die vrékken Duivel moet
Ten minsten hébben staan éen pakhuis vol mét goed,
Het is ons niet bekénd al 't geen 'er staat geschreeven
Op deeze lyst, die hy door Róbbert heeft doen geeven,

FRANSYN.

Zyt gy het, Jas, myn vriend, wél waar komt gy van daan?

JASJE.

Zyt gy 't, Fransyntje, wél, wat doet gy hier te staan?

FRANSYN.

Ik speel de goeje vrouw, 't zyn myn gewoone zaaken,

Zo

Zo door de waereld mét wat kóppelen te raaken.
Ik bén tót nóch daar meê al aan de kóst geraakt,
My is niet anders van den Hémel tóch gemaakt,
En my is niet als zo wat kóppel konst gegeeven.

JASJE.

Hébt gy hier iets te doen?

FRANSYN.

Ja, daar ik van moet leeven,
'k Doe iets voor uw patroon, daar ik myn loon af wacht.

JASJE.

Hoe, wacht gy loon van hém, dat is wat groots betracht.
O 't géld is hier te duur, Fransyn, je ſult niet trekken.

FRANSYN.

Ia, daar is ſoort van dienſt die 't loonen kan verwekken.

JASJE. *Groet Franſyn.*

Vót Serviteur, Madam, daar houd hy mê zyn gék.
Het is de gierigſte, én de allergrootſte Vrék
Van alle Vrékken, die gy nimmer zult betoonen
Een dienſt, die hy zo zwaard zal achten om te loonen.
Hy pryſt, hy eert, hy dient, hy maakt u ſchier konfuis;
Maar ſpreekt hem eéns van géld, dan is 'er niemand t'huis,
Ia 't woord van geeven luid zo mislyk in zyn ooren,
Dat hy het zelfs nooit zeid, nóch nimmermeer wil hooren.
Hy is zo gierig dat 'er nooit iets af en mag;
Hy geeſt je zelfs niet eens, waat wénſcht je goeden dag.

FRANSYN.

O, ik weet een geheim daar ik hém dóor zal trekken;
Ik weetze door myn konſt tót mildheid te verwékken.
Ik kan de plaatſen daar zy 't meeſt gevoelig zyn.
'k Zal zyn genégenheid wél winnen door de myn'.

JASJE.

O, ho, daar héb je 't niet, jei zult hém nooit bepraaten,
Dat hy hém immermeer tót geeven in zal laaten;

Wanneer je ſpreekt van géld, zoo is 't een Turk, een
Snees,
Ja in de waereld is geen man gelyk als deez';
Hy mind het géld veel meer als deugd, als eer, én naam,
En eiſt men iets van hém hy hout het voor een blaam,
En krygt een popelſy op 't lyf, hy ſchynt te ſtérven,
El al zyn zinnen t'zaam op ééne tyd te dérven.
't Is tyd dat ik vertrék, hy komt daar ginder aan.

VYFDE TOONEEL.

GOVERT, FRANSYN.

GOVERT.

't Staat alles wél; Franſyn...

FRANSYN.

Wat zyt gy wél gedaan,
Myn heer, gy zyt zoo vlug én luchtig als u leeven.

GOVERT.

Wie, ik? wat dat je zégt.

FRANSYN.

Ik moet het my ontgeeven,
Dat gy zo...

GOVERT.

Ey, is 't waar?

FRANSYN.

Gy zyt van leeſt
Zo ſchoon, én wél gedaan als ge immer zyt geweeſt.
Ik kén veel jongmans van ontrént de dértig jaaren,
Die ouder zyn als gy, dat kan ik u verklaaren.

GOVERT.

Ik bén al ſéſtig, ruim.

FRANSYN.

Wél wat is ſéſtig jaar,
Dan bén je nóch op 't béſt, én op je ſtarkſt myn vaar,
Nu wordje eeſt manlyk.

GO-

GOVERT..

Mogt ik wat minder teeknen,
Al was het twintig jaar, 'k zoud niet te flimmer reek-
nen.

FRANSYN.

Ik kan geen vafter man hier in de gantfche ftad.
Jy bént van goeje ftóf.

GOVERT.

Ja, ja geloofje dat?

FRANSYN.

Dat téken dat daar ftaat, komt my te kénnen geeven,
Daar by uwe oogen, dat gy nóch heel lang zult leeven.

GOVERT.

Verftaat gy u daar op?

FRANSYN.

O ja, geef my uw hand,
Daar loopt een ftreep door, die beduid, na myn ver-
(ftand,
Lang leeven.

GOVERT.

Is het waar?

FRANSYN.

Ziet gy die ftreep niet loopen?

GOVERT.

Wat wil dat?

FRANSYN.

O, gy moogt op honderd jaaren hoopen,
'K verzin my, 't is laat zien, wél twintig jaaren meér.

GOVERT.

Wél is het mogelyk?

FRANSYN.

Dat zég ik u, myn heer,
Men zal noodzaakelyk den hals u moten breeken;
Want ftérven kunt gy niet, gy zult in 't graf zien fteeken
Zélfs uw kinds kinderen.

GOVERT.

Dat 's goet; hoe ftaat de zaak?

FRANSYN.

Wél is dat vraagens waard, al wat ik doe óf maak
Gelukt my, én om twé door trouw aan één te binden,
Zult gy in 't heele land tóch myns gelyk niet vinden;
Ja zo ik 't ondernam, ik zou, na dat ik meen,
Den Keizer mét den Turk wél bréngen over één.
Ik vind geen zwarigheid, en zal 't my onderwinden?
Ik héb gelégenheid om haar na wénsch te vinden,
'K héb de een én de ander onderhouden van uw zaak,
't Scheind dat de moeder zulks aanhootde mét ver-
maak;
'K zei dat gy Deliane ontmoet had, én zien léggen
In 't venster.

GOVERT.

Wie kwam u bescheid hier op te zéggen?

FRANSYN.

De moeder, én die scheen verheugt én bly van geest,
Ik deed haar blyken dat gy op het allermeest
Verheugt waart, om te zien haar dóchter op het sluiten
Der maaltyd van uw kind, én ik dorst niet meer uiten
Voor eerst, zy heeft my straks die béde toegestaan.

GOVERT.

Fransyn, van avond zal by my ten eeten gaan
Ansélmus, ik bén bly dat zy daar by zal komen.

FRANSYN.

Zy zal van middag by uw dóchter, wilt niet schromen,
Vizite geeven, om de kérmis saam te zien,
En dan by u te gast.

GOVERT.

Dat 's goet, dat kan geschiên.
Ik zal haar myn karos wél leenen.

FRANSYN.

Schoone zaaken.

GOVERT.

Kwaamt gy niet op de zaak van 't huwlyks goed te raa-
ken?

Ofikze trouwde, zég? hébt gy haar niet gezeid,
Dat zy haar béſt moet doen, mét alle mooglykheid,
Al viel 't haar nóch zo zwaar, want zie dat moet 'er
weezen!
'K weet niet óf ymand wél my anders zou beleezen.

FRANSYN.

Hoe, 't is een Dóchter, die veel duizende heeft 's jaars,
Wél twaalf.

GOVERT.

Ja, wél twaalf? ja, ja, dat is wat aars.

FRANSYN.

Voor eerſt zo is zy in een zoberheid gebooren,
En opgevoed, haar kan geen lékkerny bekooren,
Zy eet niet als Sala, Mélk, Boter, Ap'len, Brood;
Dies zalze onkóſtelyk te houden zyn, 't is groot,
En veel, gy kunt hier door, dat kan ik u verklaaren,
Drie duizend guldens 's jaars gemakkelyk bewaaren,
En buiten dat, s'is niet hovaerdig in haar dragt,
Zy mint de nédrigheid, zy haat de grootze pracht,
En kóſtlyk huisraad, daar heel veel van haar 's gelyken.
Vry in verſpillen, als zy dagelyks doen blyken,
Dat ſchat ik yder jaar vier duizend guldens waard,
En buiten dat zo is zy gantſchlyk niet van aart
Om ooit te ſpeelen, dat nu hedendaags by vrouwen,
Voor wél te leeven, én noodzakelyk word gehouwen.
Ik kén'er een, die heeft mét póchchen eens verbruid,
En mét baſétten, én a l'ombre, én honderd uit,
Tien duizend guldens 's jaars, wilt daar eens vyf voor
zétten.
Nu réken dan eens op, én wilt 'er wél op létten,
Gy zult bevinden dan aan guldens, zo 'k niet mis,
Voor 't een, én 't ander, dat het twaalf duizend is.

GOVERT.

Dat 's waar, maar ik en kan die reekening nóch niet
vatten.

FRAN-

FRANSYN.

Vergeef het my, myn heer, dat zyn geen kleine ſchatten,
Die zy, op zulk een wys, u meê ten huwlyk bréngt.
Een groote ſoberheid, die 't leeven vaak verléngt,
Eenvoudigheid in dragt, in kleeding, in juweelen,
Een groote afkeerigheid van dóbbelen, én ſpeelen,
Myn heer, 't is vry wat veel.

GOVERT.

Wel is het hier van 't mal,
Hoe rékent gy dat goed dat zy beſpaaren zal?
'K zal geen kwitanſie, dat ik immer héb ontfangen,
Op zulk een wys, aan haar nóch aan haar vrienden langen.
Wel 'k moet genieten. he!

FRANSYN.

Gy zult. ei, hoor 't beſcheid.
My is geſprooken van een land, dat élders leid,
Dat haar liên eigen is, daar zulje heer óf weezen.

GOVERT.

'K moet de beſcheiden daar al naakt én klaar van leezen,
Maar dat is 't nóch niet al dat my hier kwélt, Franſyn,
De juffrouw is nóch jong, dat zal het zaakje zyn;
En 't jong, bemind het jong, zy houden veel van mallen;
Ik loof dat ik haar niet heel ſmaakelijk zal vallen;
En daar mogt dan miſſchien wat onheil uit ontſtaan.

FRANSYN.

Myn heer, gy kéntze niet, die zaak zal heel wél gaan.
Dit is het eenigſt' dat ik u vergat te zéggen,
Dat zy veel liever by een oude man zou léggen,
Als by een jonge, dat is zéker.

GOVERT.

Spreekje 't woord?

FRANSYN.

Ik wénſchte dat gy haar daar van eens had gehoord,
Zy kan de jongmans in haar oogen niet verdraagen,
Niets kan haar béter als een mooi oud man behaagen,
Mét zo een mannelyke én zo een agt'bre baard;
Zy mintze t'allermeeſt' die vry hoog zyn bejaard.
Ik waarſchouw u dat gy u niet moet jonger maaken
Gelyk gy zyt, gy moet uw' jaaren niet verzaaken,
Zy wil geen man als in de ſeſtig jaaren oud.
Het is vier maanden nu datz' haaſt eens had getrouwd;
Maar haare Bruigom was maar zés en vyftig jaaren,
Dat zeid' hy haar, doe liet zy ſtraks dat huwlyk vaaren,
Ook om dat hy nóch nooit een bril gebruikt had, want
Om dat hy ongebrilt nóch vlug was mét zyn hand,
In 't teek'nen van 't kontrakt des huwlyks, lietz' hém
loopen.

GOVERT.

Daarom alleen?

FRANSYN.

Wel ja, geen man mag op haar hoopen,
Van zés en vyftig jaar, én dan nóch zonder bril.
Ik zég u, mét één woord, dat zy niet anders wil.

GOVERT.

Ja zéker, gy vertélt my wonderlyke zaaken.

FRANSYN.

Dat gaat veel vérder als men u bekend kan maaken.
Zy heeft een kamer mét ſchilderyen, oud, én ſchoon,
Men ziet 'er geen Apol, geſchildert, nóch Adoon,
Geen Paris, Cephalus, die zouze vér verbannen,
Gy ziet 'er Néſtór, én Saturnus, én de mannen
Van de oudheid, Priamus, Anchiſes, andre meer,
Die zy alleen bemind, én aandoet zulk een éer.

GOVERT.

Dat 's wonderlyk, dat 's raar, ei zoéktze zo te minnen,
Ik wiſt niet dat zy zo volmaakt was in haar zinnen.
Indien ik was een vrouw, 'k zou ook zo zyn, ik kan

Tóch geen vermaak zien in een mélkmuil van een man.

FRANSYN.

Dat loof ik wél, het is wat liefs die kwylebabben,
Strooijonkers zonder pit, die méllekmuils die ſlabben,
Ik wou wél weeten wat voor ſmaak dat daar aan is.

GOVERT.

Ik vind'er ganſch niet in, neen, neen het is vér mis,
'K weet niet hoe 't vrouwvólk daar zo veel nóch kan van houwen.

FRANSYN.

En vrouw moet gék zyn die mét vreugd hém kan aanſchouwen.

GOVERT.

Dat zég alle daag, mét hun drie haar'ge baard,
Zo krom nóch op gezét gelyk een katte ſtaart,
En zo verwyft van ſtém, mét dart'le dieve haaren
Gepruikt, de borſt ontknoopt; mét zingen én trararen
Te loopen over ſtraat, al danſend, foei, 't is ſchand.

FRANSYN.

Dat lykt wél naar een man van ſtaatzy, én verſtand
Als gy zyt, niet een beet', gy kleed u na behooren,
En kunt haar allerbéſt behaagen, én bekooren.

GOVERT.

Gy vind my wél?

FRANSYN.

Men zou u ſteelen van de ſtraat,
Men zou u ſchilderen, waar dat gy zit, óf ſtaat:
Men kan niet ſchoonder zyn, ei, gaa eens heen, én wéder.
Dat is een lichchaam, niet te dik, te plomp nóch téder,
Maar lós, én geeſtig, vlug, en nét gelyk 't behoord,
En zonder ongemak, gy maakt my zélfs bekoort
Door uwé geeſtigheid.

GOVERT.

Ik héb geen reên tót klaagen,
Myn kwaade borſt alleen komt my zo wat mishaage;

FRANS-

FRANSYN.

Dat 's niemendal, myn heer, het ſtaat u uit de konſt.
Wanneer gy kucht, én hoeſt, daar door wint gy'er
(gonſt.

GOVERT.

Kwam Délicane, ei zég, my nimmermeer te aanſchouwen?
Heeft zy my nooit gezien? ik zou 't er ſchier voor houwen.

FRANSYN.

O neen, maar zie wy zyn wél op dien tékts geraakt;
Ik héb 't afbeeldſel wél van uw perſoon gemaakt,
En uw mériten, én uw gaaven uw bedryven.

GOVERT.

'K zal altyd hértelyk u daar voor dankbaar blyven.

FRANSYN.

Myn heer, ik héb een béde aan u, 'k bén zo ontſtélt
Als 't my te binnen komt, 'k had wél een weinig géld
Van doen, 'k héb een procés waar in ik zal floreeren,
Zo gy de goedheid had van my iets te vereeren.
Gy dénkt niet wat vermaak dat haare ziel geniet,
Hoe g' haar behaagen zult, zo dra als zy u ziet.
Wat zal die ouwe lób geweld doen op haar zinnen,
Gy zult haar door uw broek, én door uw mantel winnen.
Zy word nóch dol naar u, s'is van u al gewond.
O een gelóbde, dat 's een kósje na haar mond.

Hy neemt een ſtraf weezen aan.

Hy neemt een vrolyk weezen aan

GOVERT.

Ik bén verblyd dat gy my zulk een tyng doet hooren.

FRANSYN.

Myn heer, mét dat proſés ga 'k waarelyk verlooren,
Zo ik geen byſtand kryg van u, myn heer, gy zoud
My hélpen konnen, zo gy maar iets geeven woud.
Ach! had gy eens gezien wat vriendelyk een téken
Zy toonde, toen ik maar van u begon te ſpreeken,
Zy was verrukt, verheugt, toen ik haar had gezeid
Uw milde goedheid, én uw groote kwaliteit,

Hy neemt zyn ſtraf weezen wéder aan.

Hy neemt weêr een vrolyk weezen aan.

Waar door dat ik bespeurde, ik moet het daar voor houven,
Dat zy, maar hier gezeid, verlangt om u te trouwen.

GOVERT.

Ik bén aan u verplicht, gy hébt my dienst gedaan.

Hy begint weer stemmig te sien.

FRANSYN.

Ik bid, myn heer, ei laat my ongetroost niet gaan.
Ei hélp my tóch te récht, 'k zal eeuwig dankbaar blyven.

GOVERT.

A dieu, ik moet terstond myn brieven af gaan schryven.

FRANSYN.

Myn heer, de hooge nood vereist het van myn zaak.

GOVERT.

'K verlang al na myn bruid, wat zal 't my zyn vermaak;
'K zal myn karos, Fransyn, zo daatlyk in doen spannen.

FRANSYN.

Ik loop nóch prykel van my zélfs te zien gebannen,
Zo gy my niet en hélpt, myn heer, het is myn leet.

GOVERT.

'k Zal zórgen dat by tyds de maaltyd is gereet.

FRANSYN.

Ei, gun my die genade, én vriendschap, 'k wil u zweeren...

GOVERT.

Ik ga, vaar wél, tót flus, ik zal haast wéder keeren.

FRANSYN.

Ik wénsch dat u de koorts by nacht en daagen plaagt.
Loop voor den duivel, schélm, daar 't nimmermeer en daagt.
Hoe dat ik deezen hond besprong, het mogt niet baaten.
Ik zal myn handel nu daarom niet achter laaten.
Ik bén aan de and're kant verzékert van goed loon,
Zo wél van Déliaane, als van dat beest zyn zoon.

Eynde van 't Twéde Bedryf.

DÉRDE BEDRYF.

GOVERT, LODEWYK, ELIZABÉTH, KAREL, KATRYN, GOSEN, TEEUWIS, BARENT.

GOVERT.

KOmt, za, gy altemaal, op dat een yder weet,
Onfangende myn laſt, wat ampt dat hy bekleed.
Kom hier, Katryn, kom hier, men zal mét u beginnen,
Ik zie dat ge uw geweer gekréegen hébt van binnen.
Maak alles ſchoon, én toon op 't huisraad uwe vlyt;
Maar vryf het niet te veel op dat het niet verſlyt;
Ik geef u ook 't gebied op vórken, én op méſſen,
Op glaazen, kannen, én op groote én kleine vléſſen;
Maar zo je yts kwétſt, óf breekt, óf 't allerminſt verbruit,
Zo zaltje van je huur gekort zyn tót een duit.

GOSEN.

Voorzigtig dreigement.

GOVERT.

Gy, Teeuwis, gy zult dénken
Op 't glaazen ſpoelen, én gy, Barent, op het ſchénken;
Maar niet voor dat men u tót twé drie maalen port,
En pas tóch dat geen wyn óf water wérd geſtord,
Maak, als wanneer je ſchénkt, dat ikje kan aanſchouwen.
En wiltje zuiver van de kóſt en drank onthouwen.
Zét alles in myn oog, op dat ik zélfs kan zien,
Dat niemand zich vergryp, dat moet voor al geſchién.
De meeſte drank zy bier.

GOSEN.

De wyn zou 't hoofd in ſtygen.

BARENT.

Zal élk van ons, myn Heer, eene ſchoone handdoek
krygen.
Wy zien wat ſmeerig, én wat grobbelig, én het geeft
Goet aanzien, als men ſchoon én zuiver linnen heeft.

GOVERT.

Ja, ja, als 't vólkje komt, maar pas me wél te letten,
Dat van de drank én ſpys je kleeren niet beſmetten.

TEEUWIS.

Myn Heer, je weet dat meeſt van vooren myn kasjak
Beſchildert is, mét zulk een grooten oly-vlak.

BARENT.

Myn Heer je weet, myn broek is achter zo vol gaaten,
Dat ik te naauwer noot my daar dérfkyken laaten.

GOVERT.

Wél is het mogelyk, jou bottert, kan 't geſchiên!
Jy moetje nimmer als van vooren laaten zien.
Als gy de gaſten ziet.

Hy houd zyn hoed voor zich om Teeuwis
Te wyzen hoe hy de vlak bedékken zal.

Gy kunt uw vlak bedékken.
Op deeze wys, zie, zie gy moet uw oog ſteets ſtrék-
ken,
Myn dóchter, op al 't geen dat van de tafel gaat,
Op dat men niet verkwiſt van bier, wyn, óf gebraad,
Want dat is dóchters wérk. Terwyl 'k blyve in ver-
langen,
Mét wélk een vriendſchap gy myn liefſte zult ontfan-
gen;
Je wacht vaſt haar verzoek, zy zal u bieden aan,
Om mét haar na de mérkt óf kermis heen te gaan.
Hoort gy wél wat ik zég?

ELIZABÉTH.

Ja Vader.

GOVERT.

Gy, die, 'k éven,
Myn

Myn zoon, die groove fout, én mislag héb vergeeven,
Toon haar geen stuurs gezigt, veroorzaak my geen pyn.

LODEWYK.

Ik haar een kwaat gezigt, wat réden zou dat zyn?

GOVERT.

'K weet hoe de kinders zyn als de ouders weer hértrouwen,
En hoe vernoegt dat zy 't de twédemaal aanschouwen,
Maar wilt gy dat ik u vergeef die laatste fout,
Zo wil ik dat gy u beleeft én vriendlyk houd.

ELIZABÉTH.

Of ik het zég óf niet, ik bid wil my verschoonen,
Ik kan niet vrolyk zyn nóch ook geen blydschap toonen,
'K zou liegen, als ik zei dat my behaagen zou,
Dat zy stiefmoeder wierd van my, door uwe Trouw,
Maar wat belangt om haar mét vrindschap aan te spreeken,
Daar zal, zyt vry gerust, in 't minst' niet aan ontbreeken:

GOVERT.

Lét daar byzonder op, én neem uw hoed zo af
Wanneerze komt, outhouw de lés die ik daar gaf.

LODEWYK.

Gy zult daar over nooit mét réden konnen klaagen.

GOVERT.

Gy zult zeer wyslyk doen u zo beleeft te draagen.
Hou Gosen, ik heb u voor 't laast bewaart, kom hier.

GOSEN.

Spreekt gy my aan als kók, myn Heer, óf als koetsier?
Ik bén het beide.

GOVERT.

Aan alle bei, wie heeft zyn leeven.

GOSEN.

Maar wie van beiden zal u 't eerst' dan antwoord geeven?

GOVERT.

De kók.

GOSEN.

Als 't u belieft, myn Heer, zo wacht dan wat.

Hy trékt zyn koetsiers rók uit.

En zyn kóks rók aan.

GOVERT.

Wat dróllligheid is dit, wat sermonie is dat?

GOSEN.

Spreek nu als 't u belieft.

GOVERT.

Wél Gosen, jy moet weeten,
Dat ik hier eenig vólk van avond kryg ten eeten.

GOSEN.

Wat wonder wérk is dat?

GOVERT.

Zult gy wél schaffen, zég?

GOSEN.

Ja, geef maar lustig géld.

GOVERT.

Geef al den brui maar wég.
Wél ja, hoe duivel is 't, géld, géld by de élderweeken,
Men hoord jou nimmer niet als van géld, geef géld spreeken,
Jou spreekwoord dat is géld.

KAREL.

Wél dat 's een vreemt fatzoen.
Ei zég eens, hoe veel géld hébt gy dóch wél van doen,
Dat is een kleine konst in goede sier te leeven,
Wanneer men niet en doet als géld, als géld te geeven;
Men moet om weinig géld veel schaffen, is 't is nie waar?

Gy spreekt als of myn heer van géld hing aan malkaar.

GOSEN.

Veel schaffen voor klein géld, versta jei je op de zaaken?

KAREL.

Ja.

GOSEN.

'k Wou dat jy die konst my eens békend woud maaken,
Neem my het ampt vry af van kók, heer intendant,
Gy meent tóch dat het al moet vliegen van uw hand.

GOVERT.

Zwyg stil, zég wat 'er is van doen, speek van die zaaken,

GOSEN.

Myn heer den intendant, zal 't zonder géld wél maaken.

GOVERT.

'K zég antwoord.

GOSEN.

Hoe veel vólk, myn heer, hébt gy genood.?

GOVERT.

Zo acht, óf tien omtrént, myn tafel is zo groot?
Maar rékent slégts op acht, want zie, dit moetje weeten,
Wanneer men schaft voor acht, zo konnen'er tien eeten.

KAREL.

Wél dat verstaat zich zélfs.

GOSEN.

Voor eerst, zo moet'er zyn
Vier schottels mét pottagié, én vijf, dóch die zyn klein,
Mét...

GOVERT.

Wél hoe duivel is 't? daar zoumen mé trakteeren
Een gantsche stad.

Hy zet Gosen de hand op de mond.

O schélm, wilje al myn goed verteeren?

GOSEN.

Daar moet nóch tusschen in ...

GOVERT.

Nóch meer?

KAREL.

Gy zyt niet wijs,
Wilt gy de ménschen, zég, doen barsten aan de spys,
Myn heer heeft vólk genood niet om haar te bedérven,
Nóch dat zy aan zyn dis als vraaten zouden stérven,
Maar om fatzoenlyk én matig te eeten; want
Zie eensjes na 't resépt van dókter Hillebrant
Dat van gezondheid schrijft, daar kan niets meerder schaden,
Als dat men mét veel spys de maag komt overlaaden.

GOVERT.

Hy heeft gelyk, baas kók.

KAREL.

Leer, meester Gosen, leer;
Vry mét uw magen, dat het strekt tót groot oneer,
Een tafel vol van spys te geeven aan zyn vrinden,
Daar niemand als gevaar én onlust in kan vinden.
'T is schand, 't zonde die de spaarzaamheid verkort,
Indien men tót zyn scha zo breed genodigt word.
O 't is een oude lés, men leeft gants niet om te eeten,
Maar eet om te leeveu.

GOVERT.

'K zal noot die lés vergeeten.
Om dat ik u omhels, dat is eerst fraai gezeid,
'T is een sénténtie daar de grootste deugd in leid:
Om te eeten leeft men, maar men eet niet om te leeven.
Neen, neen zo is het niet, wilt 't my te kénnen geeven.

KA

KAREL.

Om te eeten leéft men niet, maar om te leeven.

GOVERT.

Hoort
Gy dat wél, zég, van wat auteur kwam dat tóch voort?

KAREL.

Zyn naam is my ontgaan.

GOVERT.

Die ſpreuk is niet te ontbeeren,
Ik zal die voor myn zaal, daar 'k eet, in 't goud graveeren.

KAREL.

Ja wél, dat is zeer goed, én wat uw maal aangaat,
Ik zal bezórgen dat het al órdentlyk ſtaat.

GOVERT.

Doet zo.

GOSEN.

Dan is myn dienſt hier niet te zeer van noden.

GOVERT.

Men ſchaf voor al niet âars als ouwebakke brooden,
En kóſt die voort verzaad, wat vlees heel klein gehakt,
En ongerézen koek, die rédelyk wél pakt,
En zo een pótpaſty van érten én van boonen.

KAREL.

Dat ik het wél verſta zal ik u daatlyk toonen.

GOVERT.

Gy, Goſen, maak myn koets heel zindelyk én ſchoon.

GOSEN.

Dit raakt my als koetſier 'k hêb dan myn rók van nôon.

GOVERT.

Ik zeg dat gy myn koets zo daatlyk ſchoon zult (maaken,
En houd de paerden klaar.

GOSEN.

Wél dat zyn vrémde zaaken;
Uw paerden zyn om uit te reiden in geen ſtaat;
Ik zal niet zéggen dat den eene op 't kérkhóf gaat,
En d'ander achter ſchans, men dérftze naau aantaſten,
Zo deerlyk zienz'er uit van wérken, én van vaſten,
In plaats van paerden, zo gelykent monſters, Heer.

GOVERT.

Hoe, zyn ze ziek, zy doen by na geen arbeid meer.

GOSEN.

Als zy geen arbeid doen zo moetenze niet eeten?
Ik kan de ſléchten ſtaat dier beeſten niet vergeeten,
Het waar te wénſchen datze wérkte, én aaten wél,
Zy zitten nu zoo ruim in haar verrimpelt vél,
Dat ik ſchrik van 't gezigt, 'k zoud 't uit myn mond beſpaaren,
En geeven 't haar, 't is 't wérk van Turken, én Barbaaren;
Zyn éven naaſten zo te zien; geen dérenis
Mét haar te hébben.

GOVERT,

'T is maar op de kérremis.
Wél dat 's niet veer.

GOSEN.

Myn heer, dat kunnenze niet klaaren,
'K zou waarlyk myn gemoed mét zulks te doen bezwaaren.
Ik zou haar mét de zweep niet dérven ſlaan, myn heer,
Zy vielen van één ſlag wél alle beide néér,
Zy konnen kwalyk ſtaan ik moet haar ſtaat beklaagen,
Zy trékken een karos, daar zy haar zelfs naau draagen?

KAREL.

Myn heer, 'k zal meeſter Tys verzoeken; dat hy haar
Wil leiden, want gy zult tóch kortlyk hém daar naar
Van nooden hêbben om de maaltyd te bereiden.

GOSEN.

'T is wél, 'k héb liever dat zy van de waereld scheiden
Door meester Tys, als my.

KAREL.

Gy toond u zeer beleeft.

GOSEN.

Myn heer den intendant, toont dat hy réden heeft.

GOVERT.

Zwyg stil.

GOSEN.

Myn heer, ik kan dat veinzen niet verdraagen,
Hy komt gedurig my mét tégenspreeken plaagen,
Dan heeft hy 't op het brood, dan op de wyn, én 't bier,
Dan op de kaarsen, dan op de oly, dan op 't vuur,
Al om een plasdank te verdienen, 'k kan 't niet hooren,
En moet mét réden om die vleyer my verstooren.
'T kwaad spreeken dat hier steeds van u in huis geschied,
Hoor ik mét deernis aan, ja 't baart my zulk verdriet,
Dat ik u daar door héb, behalven myne paerden,
Zo lief, als alles wat hier leeft op deezer aarden.

GOVERT.

Wilt gy 't my zéggen?

GOSEN.

Ja, zo gy niet kwaad zoud zyn.

GOVERT.

Neen, ter contrary.

GOSEN.

'K zou u aandoen groote pyn.

GOVERT.

Gy zult my vriendschap doen als gy 't my uit wilt léggen,
Ik zal niet toornig zyn wat datze ook mogen zeggen.

Go-

GOSEN.

Weet dat men over al, myn heer, u weinig acht,
En honderd maal des daags om uwen handel lacht,
Men aapt uw minen na door honderd ſnakeryen,
Die 't aardigſt' mét u ſpót kan zich het meeſt verblyen,
Verſcheide ſprookjes, tót uw ſchand, die 'k hooren moet,
Dat ge onbehoorelyk mét dingen voordeel doet
Die ongeoorlooft zyn, én dat gy twiſt kunt maaken,
Om uw bediendens zonder loon zo kwyt te raaken,
Dat ge uwe buurmans kar doen roepen hébt, om dat
Hy eens van u een hoen in 't hók gebeeten had,
Waarom dat gy uw hond in 't raſphuis wilde zétten,
Om dat hy tydelyk dat kwaad niet kwam belétten.
Een ander zeid, dat gy eens zélver, op een nacht,
Uw eigen haver naamt, én die ter ſtal uitbragt,
Waarom dat uw koetſier by donker u zo beukte,
Dat u daar van de rug nóch wél een mand lang jeukte,
Maar gy zweegt zachtjes ſtil, in 't kort, waar dat men ſtaat,
Ik hoor dat me u belacht, én altyd van u praat,
Dat gy een ſnapper zyt, én gierig, vol gebreeken,
En dat hy zonde doet die tót uw lóf dérft ſpreeken.
Wat dunkje daar van heer?

GOVERT. *ſlaat hém.*

Gy zyt een zot, een beeſt.
Een ſchélm, een vagebond, die hél nóch duivel vreeſt.

GOSEN.

Héb ik 't u niet gezeid, maar gy woud niet gelooven,
Dat gy u zélfs zoud zien van uw gedult berooven,
Als gy dat hooren zoud, nu héb ik het verbruid,
Nu ik de waarheid zég.

GOVERT.

Leer béter ſpreeken, guit.

TWEE-

TWÉDE TONEEL.

GOSEN, KAREL.

KAREL. *al lachchende.*

My dunkt dat zy uw dienſt niet al te wél beloonen.

GOSEN.

Wél, myn heer nieuweling, ik bid wild my verſchoonen,
En ſpeel zo niet den baas, 'k verzoek u dat gy zwygt,
En lacht wanneer als gy voor my ſtókſlagen krygt.

KAREL.

Ei, Goſen, ſtoor u niet.

GOSEN.

'K verander eens van weezen,
Of hy zo ſléeht mogt zyn van eens voor my te vreezen,
Zo ſmeer ik hém wat af, zég, weet gy wél, myn heer,
Dat ik dat lachchen, én dat ſpótten niet begeer,
Maakt gy my 't hoofd te warm ik zal het u verleeren.

Goſen ſtoot Karel al dreigende aan 't eind van 't Tooneel.

KAREL.

Al zachjes.

GOSEN.

'T luſt my zo,

KAREL.

Wél is dat uw begeeren?

GOSEN.

Gy onbeleefden beeſt.

KAREL.

Nou, meeſter Goſen, nou.

GOSEN.

Zyt niet verwondert, zo ik u ſtraks anders touw:

Hou

Hou daar.

KAREL.

Wél wat is dit, hoe my dus af te smeeren?

Karel doet Gosen te rug wyken, gelyk hy hém gedaan heeft.

GOSEN.

Ho, ho, 'k weet daar niet af.

KAREL.

Dat zal ik u verleeren.
Weet gy wél dat ik my van niemand slaan en laat,
Maar zélfs liefst slagen geef?

GOSEN.

'K geloof het in der daat.

KAREL.

Wél kwiedam; vuile kók.

GOSEN.

Dat wil ik heel wél weeten.

KAREL.

Gy kénd my niet te récht.

GOSEN.

'K héb u voor goed versleeten.

KAREL.

Gy zult my dreigen; he! én slaan?

GOSEN.

'T was niet gemeend.

KAREL.

Die goe manieren zyn van my u of geleerd.

Hy slaat Gosen.

Hou daar, hou daar.

KAREL *binnen.*

GOSEN.

Sus, sus, nu zou ik wél verzweeren,
Door waarheid spreeken; ooit myn zélfs te hazardee-
ren.
Dat my myn heer nóch slaat, dat is een kleine schand,
Maar 't is ónlydelyk van Monsieur iutendant.

DERDE

DÉRDE TOONEEL.

FRANSYN, DÉLIAANE, GOSEN.

FRANSYN.
Zég, Gosen, is je heer niets t'huis?
GOSEN.
Ja, wél ter dégen.
FRANSYN.
Ik sprak hém gaaren eens, daar is my aan gelégen,
Zég dat wy hier zyn.
GOSEN.
Wél.

VIERDE TOONEEL.

DÉLIAANE, FRANSYN.

DÉLIAANE.
'K bén in een vreemde staat
'K zal schrikken als hy maar 't gezigt eens op my slaat.
FRANSYN.
Hoe zyt gy zo vol vrees én vol bekommernissen.
DÉLIAANE.
Ik bén gestélt als een die 't leeven staat te missen.
FRANSYN.
'T schynt dat de zélve die u 't hérte eerst heeft geblaakt,
Nu wéderom op nieuws in uw gedachten raakt.
DÉLIAANE.
Ik kan zulks tégens u nóch niemand niet verweeren,
Dat ik zyn heusch bezoek nóch in myn ziel moet eeren.

FRAN-

FRANSYN.

Maar weet gy wie hy is?

DÉLIAANE.

Neen dat en weet ik niet,
Maar 'k voel wél wie het is die myne ziel gebied,
En ſtond het in myn keur, het zy dan dom óf ſchrander,
Indien ik kiezen zou, ik koos hém voor een ander.
'K bevind een vreemde ſtryd, die my al zacht én ſtil
Doet ſtryen mét die geen die men my geeven wil.

FRANSYN.

De blonde haaren, én minlókkende ſieraaden,
Vermogen vry wat veel, maar zyn al meeſt belaaden
Mét armoe, én 't was béſt dat gy een oude om 't géld
Naamt, als een jeugdige, het is wél waar, men moet
Zich wat belyden mét een oude, én wél ontbeeren
Meer zoetigheid, én vreugd, als wy vol drift begeeren,
Maar 't is voor korten tyd voor u, weet dat zyn dood
U weer, eer gy het dénkt, zal rédden uit de nood,
Dan zult gy zyn in ſtaat om een te mogen trouwen,
Die u mét zoetigheid én vreugd zal onderhouwen.

DÉLIAANE.

Helaas, wat is zy niet in droefheid én in nood,
Die haare blydſchap wacht uit eenes anders dood.
De dood en bréngt ons niet altyd 't geen wy verwachten.

FRANSYN.

Scheert gy de gek mét my, wél waar zyn uw gedachten?
Op die konditie zal j'hém neemen, dat hy zou
In 't korte maaken dat gy wierd een weduw-vrouw,
En 't was wél onbeleefd, én nimmer te vergeeven,
Zo hy drie maanden naar uw trouwdag noch zou leeven.
Dat moſt in 't huwelyks kontrakt geſtélt; hy komt.

DÉLIAANE.

Wat monsterdier is dat, ik sta gelyk verstomt.

VYFDE TOONEEL.

GOVERT, FRANSYN, DÉLIAAN.

GOVERT.

Ai zijt tóch niet gebélgd, myn schoone, myn bèminde,
Dat ik u mét een bril kom naderen, ik bevinde
Myn oogen veel te zwak om zélve ga te slaan
Uw voeten, én uw trét, zie ik uw schoonheid aan,
Ik sta verbaast, men hoeft door geene bril te kyken
Om uw volmaaktheid by de Goden te gelyken;
De bril dient my alleen tot 's oogs verlichtenis,
Maar ik vind niets zo klaar als my uw oogjen is.
Fransyn, zy antwoord niet, noch toond geen eenig téken.
Van blydscháp, dat ik dus verlieft haar aan kóm-spreeken.

FRANSYN.

Een dóchter is altyd voor de eerste maal beschaamt.

GOVERT.

Och ja, zy meend dat haar de liefd niet betaamd.
Myn dóchter, is verplicht, dat g'haar bezoek komt geeven,

ZÉSDE TOONEEL.

ELIZABÉTH, GOVERT, DÉLIAAN, FRANSYN.

ELIZABETH.

MEjuffrouw, 't is het minst' van myne plicht geweest.

GOVERT.

S'is groot, maar 't onkruid groeid, gelyk gy weet, het meest.

DÉLIANE. *stil tégens Fransyn.*

O onbehagelyk man!

GOVERT.

Wat heeft zy te gebieden?

FRANSYN.

Zy mint u.

GOVERT.

Wélk een eer komt my van u geschieden,
Myn schoone,

DÉLIAAN.

Wélk een dier verschynd voor myn gezigt.

GOVERT.

'K zal al myn leeven zyn aan deeze gonst verplicht.

DÉLIAAN.

Indien dit langer duurt zo zal ik lachchen moeten.

GOVERT.

Daar komt myn Zoon, om u, o schoone, te begroeten.

DÉLIAAN. *aan Fransyn.*

Fransyn, hélaas! wat 's dit, dit is dien zélven heer,
Daar 'k van gesprooken héb, ach dit ontstélt my zeer.

FRANSYN. *aan Déliane.*

Wat wonder avontuur!

GOVERT.

Ei, laat het u niet hind'ren,
Dat ik u hier doe zien van my deez' groote kind'ren,
'K zal my daar van ontslaan, én dat al mét 'er haast.

ZEVEN-

ZEVENDE TONEEL.

LODEWYK, GOVERT, ELIZABÉTH, DÉLIAAN, FRANSYN.

LODEWYK.

MEjuffrouw, dit geval maakt my geheel verbaaſt,
Myn vader zei my zo, wat dat hy heeft beſlooten.

DÉLIAANE.

Dit vrémde toeval komt, helaas! myn ramp vergrooten.
Ik ſta gelyk als gy, én had zulks nooit verwacht.

LODEWYK.

Nooit heeft myn vader naar een ſchooner zaak getracht,
't Is my een groote vreugd u aan te mogen ſchouwen,
Maar 't zal my ſmarten zo gy vader komt te trouwen.
Het dunkt u dan niet vreemt dat ik u dus ontmoet,
En op alzulk een wyze uw heuſcheid hier begroet,
'k Weet dat gy réden kénd, dies hoeve ik niet te vraagen,
Of gy ook dénken zoud óf my dit zou behaagen,
En mét pérmiſſie, van myn vader, gy zout zien,
Stond deeze zaak aan my, dat zy nooit zou geſchiên.

GOVERT.

Een tréflyk kompliment, wél wie heeft van zyn leeven?

DÉLIAAN.

Voor my, om na de rêen u antwoord dan te geeven,
Zo gaaren als gy zaagt dit huwelyk geſchien,
Zo gaaren zoude ik u tót myne ſchoonzoon zien.
Geloof niet dat ik ooit een oorzaak zal verſtrékken,
Die u de minſte moeite, óf tweedragt zal verwekken,
Zo ik door meerder magt daar toe wierde aangeport,
't Zal égter nooit geſchien dat gy benadeelt word;

Ik zou geen huwelyk mét ymand willen waagen,
Daar gy mét rédenen zoud konnen over klaagen.

GOVERT.

Zy heeft gelyk, want op dat zótte kompliment,
Voegt zulk een antwoord wél, die gék, Mejuffrouw, kénd.
Nóch weinig onderſcheid van wél, of kwalyk leeven,
Dies bidde ik, vrindelyk, dat gy 't hém wilt vergeeven.

DÉLIAAN.

Zyn zéggen belgt my niet, hy heeft my zeer voldaan,
En zyn bekéntenis hoorde ik mét blykſchap aan,
En had hy niet oprécht geopent zyn gedachten,
Ik zou hém minder als ik nu doe, altyd achten.

GOVERT.

Gy zyt wél goed dat gy zo grooten fout vergeeft,
't Zal wél veranderen zo hy wat langer leeft;
Het oordeel ſcheelt 'er aan.

LODEWYK.

Ik zal daar in volhérden,
En bid, Mejuffrouw, dat ik zo gelooft mag wérden.

GOVERT.

Wat opſtinaaten zót, wel jonge, bénje mal?

LODEWYK.

'k Spreek vólgens myn gemoed, 't geen noot verand'ren zal.

GOVERT.

Gy zult, gy zult het doen.

LODEWYK.

't Is wél, is 't uw begeeren,
'k Zal, op een andre wys dan deeze ſchoonheid eeren.
Ik zét my, mét verlóf, dan in myn vaders ſtêe.
De plaats is gód'lyk, ik bekend, die ik beklêe,
Myn oog kwam nimmermeer geen ſchooner aan te ſchouwen,
De gantſche waereld moet u voor de ſchoonſte houwen,

Het grootste geluk, dat ooit een hart wierd aangedaan,
Dat is in uwe dienst, én uwe gunst te staan,
Die zulk een eer geniet, mag zélfs 't geluk braveeren,
En staan gelyk, by 't luk van Prinsen, en van Heeren,
O ja, Mejuffrouw, ik schroom gants geen verdriet,
Indien ik maar alleen uw schoone ziel geniet,
'k Stél daar myn glory in, myn vréugd, én wél behaagen.

GOVERT.

Zo 't u gelieft, myn zoon, ik kan dat niet verdraagen.

LODEWYK.

'k Doe aan de Juffrouw dat kompliment voor u.

GOVERT.

Wat zal dit langer zyn, wél hoe héb ik het nu?
Wél héb ik zélf geen tong, én kan ik zélfs niet spreeken,
Moet jeyje als procureur in myne zaaken steeken?
Geef stoelen, voort,

FRANSYN.

'tIs bést dat wy van stonden aan
Gelyklyk na de markt en na de kérmis gaan,
Daar vind men tyds genoeg om van die zaak te spreeken.

GOVERT.

Men span de koets voort in, 'k blyf zélden in gebreeken,
Of 'k geef kóllation, maar 'k héb my nu vergist,
Het is vergeeten.

LODEWYK.

Neen, myn vader, dat's gemist,
Ik héb 't onthouwen, gy behoeft geensints te vreezen,
Het zal zo datelyk van alles vaardig weézen.

GOVERT, *aan Karel.*

'k Zég Karel.

KAREL. *aan Govert.*

Wél, hoe is 't, hy is zyn zinnen kwyt.

LODEWYK.

Koome ik, myn Vader, niet naar eisch genoég vertoonen,
Zy zal zo goed zyn van myn botheyd te verschoonen.

DÉLIAANE.

Het zal onnodig zyn.

LODEWYK.

Zaagt ge ooit een Diamant,
Zo schoon, Mejuffrouw, als aan myn Heer vaders hand?

DÉLIAANE.

Zy geeft een schoone schyn.

LODEWYK. *trékt de ring van zijn vaders hand én geeft ze aan Déliane.*

Ik bid, wilt ze eens bekyken,
Van dichte by.

DÉLIAANE.

Ik zag myn daagen haars gelyken.

LODEWYK. *zét zich voor Déliaane die de ring weer wil geeven.*

S'is in te goeden hand, daar zé ook in blyven moet,
Het is een kleen présént dat u myn vader doet.

GOVERT.

Ik?

LODEWYK.

Vader, is 't niet waar? én énkel uw begeeren,
Dat ik ze uit uwe naam de Juffrouw zou veréeren?

GOVERT. *stil aan zijn Zoon.*

Wat zégje daar?

LODEWYK.

Hy zégt dat 'k ze u op dringen zal.

DÉLIAAN.

En ik en wil.

LODEWYK.

Ik bidde, ei dien u van 't geval.

GOVERT.

'k Bén désperaat, o ſpyt!

DÉLIAANE.

Dat...

LODEWYK. *belèttende Déliaan dat zy de ring niet weer geeft.*

Zo gy ze wygert, zult ge hém zéker affronteeren.

DÉLIAANE.

Ik bid...

LODEWYK.

Het moet zo zyn.

GOVERT.

De duivel haal de guit.

LODEWYK.

Myn vader is gebélgt, ei neem ze.

GOVERT. *aan Lodewyk.*

O gy ſchavuit!

LODEWYK.

Myn vader raaſt van ſpyt.

GOVERT. *aan Lodewyk al dreigende ſtil.*

O beul, 'k zal 't u vergélden.

LODEWYK.

Ik doe al wat ik kan, myn vader, my te ſchélden,
Daar ik myn béſt doe, als gy voor uwe oogen ziet,
Zy is al te opſtinaat, én zy en wil ze niet.

GOVERT. *ſtil aan Lodewyk.*

Jou ſchelm!

LODEWYK.

Ik moet om u Mejuffrouw kyven hooren.

GOVERT. *ſtil aan Lodewyk.*

Jou deugeniet!

LODEWYK.

Gy zult hém, vrees ik, zo verſtooren,

Dat hy een ziekte krygt zo gy de ring niet houd.

FRANSYN.

Terwyl 't myn heer verstaat, zo acht ik dat geen fout.

DÉLIAANE.

Ik neem de ring dan aan, 'k zal u niet tégenstreeven,
Maar op een andre tyd die trachten weer te geeven.

ACHTSTE TOONEEL.

GOVERT, DÉLIAANE, FRANSYN,
LODEWYK, TEEUWIS,
ELIZABÉTH.

TEEUWIS.

DAar is een man die vraagt óf gy te spreeken zyt,
Myn heer?

GOVERT.

Ik bén belét, hy kome een ander tyd.

TEEUWIS.

Maar hy bréngt géld, myn heer.

GOVERT.

Ei wil my excuzeeren,
Ik zal in korten tyd, Mejuffrouw, wéder keeren.

NÉGENDE TOONEEL.

GOVERT, DÉLIANE, LODEWYK,
ELIZABÉTH, FRANSYN,
BARENT.

BARENT. *komt al loopende én valt Govert onder de voet.*

MYn heer!

GOVERT.

Ach ik bén Dood!

LODEWYK.

Hoe zyt gy dus gestélt?

GOVERT.

Die schélm, geloof ik heeft ontfangen eenig géld
Van myne krédíteurs, én zoekt my dood te loopen,
Om eens, by zulk geval, daar op te moogen hoopen.

KAREL.

Dat zal niet zyn.

BARENT.

Ik deed 't om béste wil, myn heer.

GOVERT.

Wat komt gy doen verrâar, wat doet myn lyf my zeer.

BARENT.

Uw paerden hébben geen hoéfyzers aan haar voeten.

GOVERT.

Ga, bréngt ze by de smit, moest jei me zo begroeten?

LODEWYK.

Terwyl men bezig is de paerden te beslaan,
Tracht ik de eer van uw huis, myn vader voor te staan.
Ik zal 't kóllation zo aanstonds reed doen maaken
In onze tuin.

GOVERT.

Ik bid, lét Karel, op myn zaaken.
En dat'er overblyf zo veel als 't weezen kan,
Op dat men 't weer verkoop.

KAREL.

Ik dénk daar heel wél an.

GOVERT.

Inpértinénten Zoon, tracht gy my te bedérven,
Ach! gaat dit wérk zo voort, zo zal ik het bestérven.

Eynde van 't Dérde Bedrijf.

VIERDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

LODEWYK, DÉLIANE, ELIZABÉTH, FRANSYN.

LODEWYK.

LAat ons hier binnen gaan, daar zal ons niet ontbreeken,
Om eens in vryigheyd ons hart régt uit te ſpreeken.

ELIZABETH.

O ja, Mejuffrouw, myn broeder heeft verklaard,
Dat hy al zyne dienſt tót uwen dienſt bewaard,
En ik verzéker u, gy moogt my wél vertrouwen,
Dat ik meé part én deel moet in uw zaaken houwen.

DÉLIANE.

't Is my een lieve trooſt, in al myn ramp én ſmart,
Dat ik u deelgenoot moog maaken van myn hart,
Volhard in uwe gonſt, gy zyt bekwaam te véllen
Myn rampen, én my weêr in blyde ſtaat te ſtéllen.

FRANSYN.

Gy zyt ongelukkig dat gy my niet hébt gezégt
In tyds, wat u te ſaam op 't harte heeft gelégt,
Ik had u al de ramp wél tydlyk wég genomen,
En gy waart nimmermeer in zulk een ſtaat gekomen.

LODEWYK.

Wat wilt gy dat ik doe? het is myn nootlóts ſchult.
Ik wacht maar, ſchoone ziel, wat gy aanvangen zult.

DÉLIANE.

Ik bén de élléndigſte, myn heer, van alle ménſchen,
En vind my in geen ſtaat om iets te doen dan wénſchen.

LODEWYK.

Geen hulp, geen ſteunſel, nóch geen deernis in uw hart,
Geen middel, om ons eens te rédden uit deez' ſmart?

DÉLIANE.

Zég my, wat kan ik doen, wat zal ik konnen zéggen,
Zét u eens in myn plaats, én wilt eens overléggen
Wat my te doen ſtaat, ik ſtél alles in uw hand,
Ik kén u voor oprécht, en wacht niets tót myn ſchand.

LODEWYK.

Helaas! wat wil hy al, hoe zal ik my hier draagen,
Ik bén vol angſt, én moet myn lót én 't uw' beklaagen.

DÉLIANE.

Maar, wat wilt gy van my, 'k héb achting voor myn eer,
Vrees, én eerbiedigheid, voor myne moeder, heer;
's Heeft my wél op gebragt, dies derf ik nimmer denken,
Om iets te doen dat de eer, óf haar zou konnen krénken.
Ziet gy, dat gy door rêen my moeder overwint,
En doet vry al by haar wat gy geraden vind,
En ſcheelt'er aan dat ik my moet aan haar verklaaren,
'k Sta toe om alles tót u voordeel te openbaaren.

LODEWYK.

Franſyn, zég wilt gy ons hier in behulpzaam zyn?

FRANSYN.

Mét al myn hart zal ik u rédden uit uw pyn,
Gy kend myn inborſt wél, ik bén altyd genégen,
Om die te hélpen, die 'k benaaut zie én verlégen;
Inzonderheid die geen, die, eerlyk, ééns van zin,
Uyt zuivre ſinpaty geraakt zyn van de min.

LODEWYK.

Dénk daar een weinig op.

DÉLIANE.

Wilt ons verligting geeven.

ELISABETH.

'k Weet raad om weer t'hérdoen, het geen gy hébt bedreeven.

FRANSYN.

Dat zal vry moeylyk zyn; maar, nademaal ik kén

Uw

Uw moeders reedlykheid, ik van gevoelen bén,
Dat zy de dóchter licht den zoon wél mocht léggen,
Dieze eerst om rédenen de vader toe kwam zéggen,
Maar 't is uw vader, én dat maakt het werk onklaar.

LODEWYK.

Dat is gelyk gy zegt.

FRANSYN.

Hier in zit wat gevaar,
Zoo z'hem geweigerd word zou hy 't noch wél vergeeten,
Wyl hy voor andre liên dit niet zal willen weeten;
Maar ik geloof niet dat hy geeven zal zyn stém,
Om u te geeven, 't geen geweigerd word aan hém;
Maar kwam de weigering van hém, dat waare zaaken,
En kost men Déliaan aan hém afkeerig maaken.

LODEWYK.

Dat waar het bést.

FRANSYN.

Dat 's waar; maar ik en weet geen raad,
Hoe dat men dat humeur, tót zulks te doen, bepraat.
Laat zien, men most een vrouw, die slim was, zien te krygen,
Zo van myn néring, die veel doen kan, én wél zwygen,
En die wél speelen kost een ról van achtbaarheid,
't Most een Gravin zyn, van een zótte kwaliteit,
Of Marquisin, die hier van duitsland was gekomen,
Ik zou uw vader daar in 't kort wél van doen droomen;
Dat zy was ryk, én schoon, van alles wél gestélt,
En datze een half miljoen kontant heeft aan baar géld,
En dat zy was verlieft op hém, ik zou my houwen,
Als óf zy wénste dat zy maar mét hém mogt trouwen,
Dat z'hém by trouw kontrakt wil maaken al haar goed;
In 't kort, dat hy daar na wél zéker luystren moet.
Hy mint u, Déliaane, maar schyven; dat zyn zaaken,

Die

Die hém veel meerder nóch als gy hem kunt vermaaken,
Zo hy door, dit bedrog, uw zaak eens toe kwam ſtaan,
Zo mogt hy zien hoe 't hém hier na dan zou vergaan.

LODEWYK.

Dat is zeer wel bedacht.

FRANSYN.

Laat zien, my komt te binne.
Wie ik gebruiken zal, ik weet, 'k héb een vrindinne
Die zal bekwaam zyn, om voorzigtig, uit de kunſt
Die ról te ſpeelen; én te winnen vaders gunſt.

LODEWYK.

Ik weet niet hoe ik u die dienſt ooit zal beloonen;
Ik zal voor eeuwig u daar dankbaarheid voor toonen.
Indien het wél gelukt. maar, ſchoone Déliaan,
Ei laat ons midlerwyl naar uwe moeder gaan,
En zien het huwelyk van vader om te ſtooten,
Zo zien wy ons geluk van tyd tót tyd vergrooten,
Ei dien u van 't geval, gy zyt haar lieſſte kind,
Dat zy zo teder als haar eigen zelfs bemind;
Gebruik de gaaven die natuur u heeft geſchonken,
Uw zoete woordjes, én uw vrindelyke lonken,
Liefkoozerytjes, die u nu, in dit geval,
Zo helpen zullen dat zy u niets weig'ren zal.

DÉLIAANE.

Ik zal, doe méde uw beſt.

LODEWYK.

Ik zal, myn uitgeleezen.

TWEDE TOONEEL.

GOVERT, LODEWYK, DÉLIANE, ELIZABETH, FRANSYN.

GOVERT.

MYn zoon die kuſt de hand, van die in 't kort zal (wezen

Zyn

Zyn moeder, én het ſchynd dat 't haar niet tégen ſtaat,
Ikweet niet óf dat wérk daar al réchtſchapen gaat.

ELIZABÉTH.

Daar is myn vader.

GOVERT.

Wél, de koets zal vaardig weezen,
Gy kunt gaan als gy wilt, myn ſchoone, én uitgeleezen.

LODEWYK.

Ik zal mêe ryden, om dat gy niet mêe en ryd.

GOVERT.

Dat is niet nodig, ik wil dat gy hier wat zyt,
'k Héb u van noden.

DÉRDE TOONEEL.

GOVERT, LODEWYK.

GOVERT.

HOor, ſtiefmoeder eens ter zyden,
Zég kan dat meisje u niet vermaaken én verblyden?
Wat dunkt'er u tóch van?

LODEWYK.

My, wél ik weet ſchier niet.

GOVERT.

Maar, als gy haar geſtalte, óf weezen eens beziet.
Haar ſchoonheid, haar verſtand, haar minnelyke zéden,
He?

LODEWYK.

Dat is, zo, zo, zo...

GOVERT.

Maar hoe dóch, geef my réden.

LODEWYK.

Om u de waarheid dan te zéggen, 'k vindze niet

Als ik m' heb ingebeeld, my dunkt my dunkt, zy ziet
Wat lichtekooyig, en s'is niet te nét van léden,
Haar schoonheid is gemeen, s' is plomp genoeg haar réden,
Haar oordeel is vry slécht, 't is van 't gemeene soort.
Myn vader 'k zég dat niet om dat zy u bekoort,
En om afkeerig haar in uwe zin te maaken,
Want de eene stiefmoer kan als de andre my vermaaken.

GOVERT.

Gy zeid' haar flus zo wat...

LODEWYK.

Wél, zonderling zo niet,
Als zo wat zoets, én dat 's om uwent wil geschied.

GOVERT.

Zó, dat gy voor haar hébt gants geen genégenhéden.

LODEWYK.

Ik, neen.

GOVERT.

Dat my dat spyt, daar toe héb ik myn réden,
Ik had myn overlég gemaakt, want zie, 'k bén oud,
Dat al de waereld mogt kwaat spreken als men trouwt,
Zo hoog bejaard, een vrouw van zulke jonge jaaren,
Dies wilde ik liefst, myu zoon, dat gy met haar woud paaren,
Om dat ik héb myn woord gegeeven, maar, dat lyt
My vry zo wat op het hart dat gy afkeerig zyt
Van haar, ik gafze aars aan u

LODEWYK.

Aan my!

GOVERT.

Aan u, ten huwlyk.

LODEWYK.

Ten huwlyk?

GOVERT.

Ja, maar zy is voor u veel te afschuwlyk.

Lo-

LODEWYK.

Schoon dat zo is, ik zal, om uw genégenheid.
Te winnen, daar omtrent doen 't geen my vader zeid,
Ik zalze neemen.

GOVERT.

Neen, myn zoon, dat zou my smarten,
'K bén al te rédelyk, ik dwing geen vrye harten.

LODEWYK.

Vergeef my, vader, 'k zal 't om uwent wil wél doen.

GOVERT.

Neen, tégens hart en zin, daar zou maar kwaat uit broen.

LODEWYK.

De tyd die zal misschien die dingen wél veranderen.

GOVERT.

Neen, zoon, op zulk een wys bedriegt men maar malkanderen,
'tIs van een kwaad gevólg, neen, neen ik wagt my dat,
Zo gy de minste trék nóch tót haar had gehad,
'T was wél. ik zou het doen, 'k hadze u in myn plaats, éven,
Zo uit een opréchthart ten huwelyk gegeeven.
'k Zal nu myn eerste keur dan vólgen, én, terstont,
My aan haar binden; door het huwlyks trouw verbond.

LODEWYK.

Terwyl gy my de zaak op die wys komt verklaaren,
Zo moet ik ons geheim u zuiver openbaaren,
Ik min haar, ja 't is waar, én 'k hadze u afgevraagt,
Zo ik niet had gemeend datze u heel had behaagt.

GOVERT.

Hébt gy haar wél bezócht?

LODEWYK.

Ja vader.

GOVERT.

Ja, te weeten

Al dikwils?

LODEWYK.

Ja, genoeg.

GOVERT.

Mén heeft u niet vergeeten.

Heel wél te ontfangen, he?

LODEWYK.

Heel niet, zy wist niet wie ik was,
Maar nu staat zy verzét, én ik méde op dit pas.

GOVERT.

Hébt ge uw genégenheid aan haar al voorgehouwen?
En dat gy zyt gezint mét haar te willen trouwen?

LODEWYK.

Ik héb haar moeder zélfs daar oop'ning van gedaan.

GOVERT.

Zy hoorde uw voorstél dan van haare dóchter aan?

LODEWYK.

Ja, zeer beleefd.

GOVERT.

Maar, schynt de dóchter u te minnen?

LODEWYK.

Zo 'k uiterlyk kan zien, zo zyn wy ééns van zinnen.

GOVERT.

'k Bén blyd dat ik 't geheim ontdékt héb, zoon, gy moet
Staat maaken, 't zy gy 't kwaad wilt kéuren, óf voor goet,
Dat gy u van die liéfde om my wat zult onthouwen,
Haar niet vervólgen, want ik meenze zélf te trouwen;
En gy zult neemen die ik u héb toe gezeid.

LODEWYK.

Ja, vader, toont gy my zo uw genégenheid?
De zaak is nu zo vér, al zoud gy my ook haaten,
Dat ik, myn Déliaane, om niemand zal verlaaten,

Ik zal geen ongeval ontzien op geene wys,
Om zélfs mét u een kans te waagen om deez' prys,
Hébt gy het moeders woord, zo zal ik my belyden,
Mét andre midlen, die wél voor my zullen ſtryden.

GOVERT.

Zult gy, rabout, zég na myn vryſter vryen gaan?

LODEWYK.

Het is uw vryſter niet, ik bid die ſchoonheid aan.

GOVERT.

Bén ik uw vader niet, gy moet gehoorzaam weezen.

LODEWYK.

Men kan de liéfde niet, tót zulks te doen, béleezen.

GOVERT.

'k Zal 't u wél leeren mét ſtókſlagen, ſtouten guit.

LODEWYK.

Uw dreigen hélpt tóch niet.

GOVERT.

Ik zég u, ſcheid'er uit.

LODEWYK.

Gantſch niet.

GOVERT.

Geef my een ſtók, ik zal het u verleeren

VIERDE TOONEEL.

GOSEN, GOVERT, LODEWYK.

GOSEN.

Wél, wél, wat zal dit zyn? hoe is 't? hoe is 't, myn heeren?

LODEWYK.

Daar lach ik eensjes om.

GOSEN.

Ai zoétjes, wat 's uw wil?

GOVERT.

My zo bejégenen.

Go-

GOSEN.

Ik bid, heer, hou u ſtil.

LODEWYK.

Ik hou me by myn ſtuk.

GOSEN.

Uw vader tégen ſpreeken?

GOVERT.

Laat my begaan.

GOSEN.

Uw zoon te ſlaan?

GOVERT.

'k Zal hém de beenen breeken,
Hoor, Goſen, 'k wil de zaak wél ſtéllen in uw hand,
Om u te toonen dat ik récht héb, 't zyner ſchand.

GOSEN.

Ik bén'er mee te vrêen, wilt u van een wat houwen.

GOVERT.

Ik min een dóchter die ik zélver meen te trouwen,
En deeze guit, die fiel, die hangbaſt, 't is my leet,
Bemind haar néffens my, én zonder dat ik 't weet,
En buiten order.

GOSEN.

Gy hébt récht.

GOVERT.

Zég, wie zou droomen,
Dat hy mét my in konkurentie zoekt te komen?
't Is ſchrikkelyk gedaan, geeft hém zyn plicht niet in,
Dat hy verlaaten moſt het geen dat ik bémin.

Hy komt by Lodewyk die aan de andere zyde van 't Tooneel ſtaat.

GOSEN.

Blygt gy hier ſtaan ik zal hém hier eens over ſpreken.

LODEWYK.

Wél gy zult u hier dan als réchter in gaan ſteeken?
Het ſcheelt my niet wie dat hier réchter weezen wil,
'k Stél, 't Goſen, méde aan u, k om éffent ons geſchil.

GOSEN.

Gy doet my te veel eer.

LODEWYK.

My is niet ongenégen
Een zóete juffer, die 'k tót liéfde kost beweegen,
'sOnfangt steets offerhand van my, én 't is haar zin,
En myne vader kómt my stooren in myn min.

GOSEN.

Hy heeft groot ongelyk.

LODEWYK.

Hoort hy zich niet te schaamen,
In zulk een ouderdom, 't is buiten het betaamen,
Te dénken om de min? past hém dat? oordeel gy,
Was 't niet wél réden dat hy 't over deed aan my?

GOSEN.

Hy gaat na Govert. Hy 's mal, gy hébt gelyk, laat ik hém eens gaan spree-
ken.
Uw zoon en is zo niet als gy hém hébt verleeken,
Hy spreekt mét rêen; én toond dat hy geduldig is,
Enként de eerbiedigheid die hy u schuldig is;
Die eerste fury is wat hoogjes op gereezen;
Hy zal, als 't u behaagt, altyd gehoorzaam weezen,
Mis dat g'hém béter moet trakteeren als gy doet,
En een die hy bémind ten huwlyk geeven moet.

GOVERT.

Wél, zég hém, Gosen, dat hy alles hoopen kan,
Behalve op Déliaan, 'k geef hém de keur vry van
De Juffers buiten haar.

GOSEN.

Ik zal het wél beléggen.
Hy gaat by Lodewyk. Ik vinde uw vader niet gélyk gy kwaamt te zéggen,
Hy toont zich rédelyk, uw groote oploopenheid,
Is oorzaak van al 't geen hy aan u heeft gezeid,
Hy zoude u alle ding wél toestaan, naar zyn zéggen,
Zo gy 't mét zoetigheid, béleeft hém voor komt lég-
gen,
En de onderdanigheid, die gy hém schuldig zyt,
Behoorelyk bewyst.

LODEWYK.

Wél, Gofen, 'k ben verblyd,
Geef hém verzékering, dat ik voor al myn leeven
Zyn wil zal doen, wil hy my Déliaane geeven.

GOSEN.

Dat 's wél, hy ftaat het toe, myn heer, het geen gy zégt.

GOVERT.

Dat 's tréflyk! *Tégen Govert.*

GOSEN.

't Is gedaan, 't is alles weer te récht,
Hy is'er meê te vreên. *Tégen Lodewyk.*

LODEWYK.

Aan my zal 't niet ontbreeken.

GOSEN.

Gy kunt malkanderen, myn heeren, vérder fpreeken,
Gy zyt bevrédigt, én 't is op een goede grond.
't Was om dat gy malkaar niet al te wél verftond.

LODEWYK.

Ik zal u voor die dienft myn dankbaarheid bétoonen:

GOSEN.

Hét was myn plicht.

GOVERT.

Waar meê zal ik u tóch beloonen, *Hy haalt zyn neusdoek uit, Gofen meent dat hy hém wat geeven wil.*
't Is een vergélding waart ik zal 't gedénken, niet.

GOSEN.

Uw Dienaar.

VYFDE TONEEL.

LODEWYK, GOVERT.

LODEWYK.

Ai, vergeef my 't geen'er is gefchied,
'k Héb my door toornigheid, myn vader, dus vergeeten.

GOVERT.

Dat 's niet.

LODEWYK.

Nooit heeft m'een zaak zo ſchrikkelyk geſpeeten.

GOVERT.

Nu 'k u zo reedlyk vind is my myn doen ook leet.

LODEWYK.

Gy zyt goedaarig dat gy dit zo dra vergeet.

GOVERT.

Ach! als de kinderen ſlégs wêer haar plicht beleeven,
Zo kan een vader haar de fouten haaſt vergeeven.

LODEWYK.

Ik danke u duizendmaal.

GOVERT.

Uw deuchd dwingt my daar toe,
En uw gehoorzaamheid.

LODEWYK.

Ik bén nu zo te moe,
Dat ik uw goedheid ſteets zal in myn hart bewaaren.

GOVERT.

't Is al, myn zoon, voor u, dat kan ik u verklaaren.

LODEWYK.

Ach vader! 'k eiſch geen meer, maak my niet onbe-
leeft,
Nu gy my wederom myn Déliane geeft.

GOVERT.

Wat?

LODEWYK.

Vader, 'k zég dat ik niet grooters kan bédenken,
Dan dat gy Déliaan my toeſtaat, én komt ſchénken.

GOVERT.

Wie ſpréékt daar af?

LODEWYK.

Gy.

GOVERT.

Ik?

Lo-

LODEWYK.

Ja wél zo éven, toen...

GOVERT.

Hébt gy my niet béloofd dat gy zoud afſtand doen?

LODEWYK.

Ik afſtand doen?

GOVERT.

Ja, gy, gy zoutze laaten vaaren.

LODEWYK.

Ik kwam van 't tégendéel myn zélfs voor u verklaaren.

GOVERT.

Hoe, honsvot, wéer op nieuw?

LODEWYK.

'k Verander niet, myn heer.

GOVERT.

Verrader, rékel, ſchélm, tiran, beeſt zonder eer.

LODEWYK.

Zég al wat u gevalt.

GOVERT.

Kom my nooit weer aanſchouwen.

LODEWYK.

Al zo het u gevalt.

GOVERT.

'k Zal u voor baſtert houwen.
'k Verklaar u...

LODEWYK.

Zo gy wilt.

GOVERT.

'k Ken u niet voor myn zoon.

LODEWYK.

Dat 's goet.

GOVERT.

'k Ontérf u.

LODEWYK.

Wat gy wilt.

GOVERT.

O wélk een hoon,
'k Geef u myn ongena.

LODEWYK.

'k Héb die gaaf niet van nooden.

ZÉSDE TOONEEL.

JASJE, LODEWYK.

JASJE. *komende uit de tuin mét een klein kisje.*

MYn heeer, dat komt heel wél, bedank vry al de Goden
Dat ik u vind, kom vólg.

LODEWYK.

Wat is 't?

JASJE.

't Is wonder goéd.

LODEWYK.

Hoe dat?

JASJE.

Zie hier, zie hier het geen gy hébben moet.

LODEWYK.

Wat is 't?

JASJE.

Den gantſchen dag héb ik my onderwonden.
Te zoeken na de ſchat die 'k eindlyk héb gevonden,
Het is uw' vaders géld.

LODEWYK.

Hoe komt gy daar tóch aan?

JASJE.

Ik hoor zyn ſtém, kom vlugt, laat ons niet langer ſtaan.

ZEVENDE TONEEL.

GOVERT.

Hy roept dief, dief, dief, van zyn tuin af tót op de ſtraat toe, zonder hoed.

HOu dieven, dieven, hou, moord, récht van moordenaaren.
O Hemel, óch! wat raad, waar zal ik loopen waaren
'k Bén dood, geſtorven, én begraaven, 'k bén vermoord,
Myn géld is wéch, wie heeft van zulk een feit gehoord,
Wie heeft het tóch gedaan? waar is hy heen geloopen,
Waar is hy, in wat gat? waar is hy in gekroopen?
Och! óch! wat zal ik doen? waar vind ik hém? wat raad?
Is hy dan hier nóch daar, in huis, nóch op de ſtraat?
Wie is het? ſta, jou ſchélm, kom jy nóch voor myn oogen?
Hy vat zich zélfs by de arm.
Ach, óch ik bén het zélfs, hoe vind ik my bédroogen!
Myn zinnen hóllen, én 't verſtand is op de loop,
Ik weet niet waar ik bén, óch! al myn trooſt, én hoop,
Myn géld, myn géld is wéch; kwyt bén ik lyf, én leeven,
Al myn vermaak heeft my op eene tyd bégeeven.
Nou is 't mét my gedaan, 'k héb hier niet meer van doen
In deeze waereld, óch! wie zaltme weer vergôen?
Ik kan niet meer, ik ſtérf, wil niemand my dan wyzen
Waar dat het is, 'k bén dood, ik zal niet weêr verryzen,
Myn géld blyft wég, óch! óch! en ſpreekt'er niemand niet?
Wat zégje daar? 't is mis, ô éndéloos verdriet!
'k Wil uit gaan, om 't gerécht dit ſchélſtuk voor te zéggen,
'k Zal myn gants huysgezin doen op de pynbank lég-gen,
De meid, myn knéchts, myn zoon, myn dóchter, én my ook.
Maar wat is daar voor vólk vergadert? óf is 't ſpook?
Zo dra als ik ze zie, zo zynze weêr vervloogen

Och óch, 't is al verdacht, 't zyn dieven in myn oogen,
Al die ik zie, maar zacht! zégt, waar ſpreekt gy daar
van?
Is 't van de dief die my béſtoolen heeft, wys 't an,
Waar is hy, zég, ei zég, bekén 't maar, 'k zal 't gelooven.
Stil, ſtil, hoe raaſt het daar? waarachtig hy zit booven.
Och! hébje daar myn dief, ei zégt het, óch, helaas!
Is hy daar achter ook, daar, in de ſchéllings plaatz',
Of in de bak, wat raad zy lachchen om myn kérmen,
Och, óch! zal niemand zich dan over my érbarmen?
Daar is geen derenis, deurwaarders, dienders, ſchout,
Gy régters, pynbank, beul, ei, ſtraf de dief van 't goud,
Gy moogt om zulk een zaak wél al de ménſchen van-
gen,
En die van ſtonden aan rabraaken doen, óf hangen;
Kryg ik myn géld niet weer, ik hang myn zélver op.
O gout! ô ſchat! ô trooſt! 't geluk geeft my de ſchop.

Einde van 't vierde Bedrijf.

VYF-

VYFDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

GOVERT, SCHOUT, DIENAARS.

SCHOUT.

'K weet wat ik héb te doen, myn heer, laat my begaan,
't Is 't eerst niet dat ik hébbe een diéfstal onderstaan
Te vórschen, had ik maar een zakje géld ontfangen
Voor élk een ménsch die ik doen wurgen héb óf hangen,
'k Was ryk.

GOVERT.

De Magistraat is schuldig om myn zaak
Te rédden, én zo ik niet weer aan 't myne raak,
Zo zal ik récht van 't récht gehouden zyn te zoeken.

SCHOUT.

Zég, hoe groot is de som? staat die wél op uw boeken?

GOVERT.

Ja, 't is vier duizend pond.

SCHOUT.

Vier duizend pond, myn heer.

GOVERT.

Vier duizend pond.

SCHOUT.

't Is wél.

GOVERT.

Daar zyn geen straffen meer
Zo groot, zo gruwelyk, om hém zyn loon te geeven,
En blyft hy ongestraft, wie kan dan langer leeven?

SCHOUT.

In wat voor spésy was 't?

GOVERT.

In 't kóstelykste gout

SCHOUT

SCHOUT.

Op wie vermoeit gy 't wél?

GOVERT.

Op ryk, op jong, op oud,
Op alle ménſchen, gy moet aanſtonds apréndeeren
De gantſche ſtad, al 't vólk, de burgers én de heeren.

SCHOUT.

Voor eerſt is 't noodig dat men van dit wérk wat zwyg,
En zie dat m'hier óf daar zo wat bewyzen kryg,
Dan moet men ſtraf gaan als de dief het moet belyden.

TWÉDE TOONEEL.

GOSEN, GOVERT, SCHOUT, DIENAARS.

GOSEN. *zich omkeerend naar de plaats. daar hy uit komt.*

Ik kom voort weer, laat hém terſtond de hals afnijden,
Rooſt hém de voeten, hangt hém op van ſtonden aan.

GOVERT.

Wie, myn géld dief?

GOSEN.

Neen, neen, men zou 't ſpeenvarke ſlaan,
Dat uw beſchikal my belaſt heeft klaar te maken.

GOVERT.

Dat is het zaakje niet, ſpreek hier van andre zaaken.
Daar is myn heer de ſchout.

SCHOUT.

Zyt niet verſchrikt, hou moet,
Ik bén geen man die ooit aan ymand ſchande doet,
Ik zoek maar in der min, én vriendſchap dat te weeten.

GOSEN.

Zal dan myn heer de ſchout, van avond hier mee eeten?

SCHOUT.

SCHOUT.

Myn vriend, zég wat gy weet, houd niet verhoolen, want
't Is voor uw heer.

GOSEN.

Ik zal heel wél na myn verſtand
Wat dat ik héb geleert gebruiken, om de heeren
Op 't allerheerlykſte én béſte te trakteeren.

GOVERT.

Dat is de zaak ook niet.

GOSEN.

Neem maar een wyl gedult,
Indien 't niet wél en is zo is 't beſchikals ſchult;
Dien intendant heeft mét zyn ſchaartje van flatteeren,
My, ſédert weinig tyds, de vleugels laaten ſcheeren.

GOVERT.

Verrader, hou je bék van eeten, dat is mis,
Wys my de dief van 't géld dat my ontſtoolen is.

GOSEN.

Ontſtal men u dan géld?

GOVERT.

Ja, rékel, jy zult hangen,
Zo ik 't niet wéder kryg, kom voort geef jou gevangen.

SCHOUT.

Doe hém geen ongelyk, myn heer, hoe bénje mal,
Ik kan wél zien dat hy ons al ontdékken zal
Het geen hy weet, hy lykt vry eerelyk van weezen,
Al komt de boejen hem daar toe juiſt niet beleezen.
Bekén maar 't geen gy weet, zo word gy wél beloond,
Gy hébt de dievery miſſchien mêe by gewoond,
Myn heer miſt vry veel géld.

GOSEN.

Nu kan ik 't zo beſtecken,
Dat ik van de intendant my nétjet eens zal wreeken.
O die ſtókſlaagen, zyn my nóch niet uit het hoofd.
'k Zal hém béſchuldigen, miſſchien word ik geloofd.

Go-

GOVERT.

Wat zégt gy binnens monds?

SCHOUT.

Ei wil hém zo niet kwéllen,
Hy maakt zich al gereet om u geruſt te ſtéllen.
Ik héb 't u wél gezeid, hy is een eerlyk man.

GOSEN.

Indien gy wilt dat ik de waarheid zég hier van,
'k Meen uw beſchikal heeft dit wérkje zo bedreven;
Dies kan ik niemand heer, als hém de ſchult ook gee-
ven.

GOVERT.

Wie, Karel?

GOSEN

Ja, myn heer.

GOVERT.

Wie heeft dat oit béleefd.

SCHOUT.

't Is noodig dat ge aan ons ſtraks kénnis hier van geeft.

GOVERT.

Hébt gy hém na myn géld zien ſnuffelen óf zoeken?

GOSEN.

Ja, zéker, waar was 't géld?

GOVERT.

O 'k moet die ſchélm vervloeken.
Het géld was in myn tuin.

GOSEN.

Juiſt zo, was 't niet zo wat...
Gelyk als 't wél gebeurt ... daar uw geſtolen ſchat...

GOVERT.

't Was in een kisje.

GOSEN.

Ja, een kisje éllreweeken
Dat was het.

GOVERT.

Zég, hoe was 't?

Go-

GOSEN.

Hoe 't was, na dat ik réken,

Zo was het . . .

GOVERT.

Wél, hoe was 't?

GOSEN.

Gelyk een kisje dat . . .

SCHOUT.

Wél dat verſtaat zich, maar kom zég ons eensjes wat,
En hoe het is.

GOSEN.

't Is groot, én . . .

GOVERT.

Dat my is ontnomen,

Is klein.

GOSEN.

Ja klein, zo is 't, maar dat is zo gekomen
Dat ik dat zég, om dat de ſom is vry wat groot,
Die in het kisje was.

SCHOUT.

Zég was het wit óf rood?

GOSEN.

Zo van koleur . . . zo als . . . ei hélp het my eens zég- (gen.

GOVERT.

He?

GOSEN.

Wél is het niet rood?

GOVERT.

Neen, grauw.

GOSEN.

Om 't uit te léggen,

Zo is 't, zo meen ik ook.

GOVERT.

't Is wis dat dat zo is.

Heer, ſchout, ſchryf op, ſchryf op, ſchryf zyn bekén-
tenis.

Die

Die fijne kwant, is 't waar, die karel, laat ik zwygen,
Want nu het zo gaat zou 'k my zélver wél betygen
Van eige dievery.

GOSEN.

Myn heer, daar komt hy aan
Ei zég juist niet dat ik dit feit u deê verstaan.

DÉRDE TOONEEL.

KAREL, GOVERT, SCHOUT, DIENAARS, GOSEN.

GOVERT.

KOm nader my, bekén, én wil my oopning geeven,
Van de allergrootste fout, die 'k hoorde van myn leeven.

KAREL.

Wat is uw wil, myn heer?

GOVERT.

Hoe, word gy nóch niet rood
Van deeze misdaad?

KAREL.

Zég, wat misdaad?

GOVERT.

Die zo groot
En gruwlyk is, een daad die 'k naauwlyk uit kan léggen.
Den boef die staat óf hy niet wist wat ik wou zéggen.
De zaak is al ontdékt, 't is my bekénd gemaakt.
Hoe zyt gy, snooden schélm, tót zulk een stuk geraakt?

KAREL.

Terwyl 't u is beként zal ik het niet verzaaken.

GOSEN.

'k Zou zonder dat ik 't wist de zaak wél waar zien maaken.

KAREL.

Ik had al lang om u te ſprecken goet gedacht,
Maar naar gelégenheid, én béter tyd gewacht;
Dóch nu de zaak zo leid, ei wil u niet verſtooren,
Maar naar de rédenen die'k geeven zal eens hooren.

GOVERT.

Ja, ſchoone rédenen, jou eervergeeten dief.

KAREL.

Die naam verdien ik niet, myn heer, héb my zo lief,
En hoor my, deeze fout is lichtelyk te vergeeven,
Men kan zo éffen in de waereld juiſt niet leeven.

GOVERT.

Vergeeven, dat gy my mét opzét hébt vermoord.

KAREL

Zyt, eer gy my verſtaat, dóch niet te zeer verſtoord,
Het is zo breed niet.

GOVERT.

Zo breed niet, guit, ik voel héden,
Ontſtéltnis, in myn bloed, hoe trillen al myn leden.

KAREL.

Uw bloed, myn heer, is in goe handen, van een man
Die haar mét zyn geſlacht wél évenaaren kan.

GOVERT.

Heel wél, maar gy zult my dat daatlyk wéder geeven.

KAREL.

Uw huis zal nimmermeer door my in ſchande leeven.

GOVERT.

'k Weet van geen huis nóch ſchand, wie heeft u dus vervoert?

KAREL.

Hélaas! vraagt gy my dat?

GOVERT.

Ja, ik bén heel ontroert

KAREL.

De liefde.

GOVERT.

Ja de liéfde?

KAREL.

Ja.

GOVERT.

Dat mogt jy wél laaten,
Maar 't was de liéfde tót myn géld, tót myn dukaaten.

KAREL.

Uw rykdom heeft, myn heer, nooit myn gemoed geraakt
Ik eisch geen duit van u, indien uw goedheid maakt,
Of toestaat, 't geen ik héb dat ik dat moog behouwen.

GOVERT.

Neen wis niet, élremént, ik zou'er wél van grouwen,
Jou varken alsje bént, de vuilste die'er leeft,
Hy wil behouden dat hy my ontstoolen heeft.

KAREL.

Noemt gy dat steelen?

GOVERT.

Ja, die schat, ja, wél te weeten

KAREL.

Het is de béste schat die gy ooit hébt bezeeten.
Maar gy verliestze niet als gy ze laat aan my.
Ik val voor u te voet, 'k verzoek, myn heer, dat gy
Die schat laat, zo vol zoet, én vol aanminnigheeden...

GOVERT.

Geensints, heer gaauwediéf, wél wat zyn dit voor réden?

KAREL.

Wy hébben wéderzyds malkanderen beloofd,
Niet eer te scheiden voor m'ons van malkander roofd.

GOVERT.

Den eet is goed, heel goed, hoe hébje 't zo gevonden?

KAREL.

Wy zyn voor eeuwig aan malkanderen verbonden.

GOVERT.

'k Wil u verzékeren dat ik 't belétten zal.

KAREL.

Niets ſcheid ons als de dood.

GOVERT.

Wél, honsvot, bénje mal?
Hy is dol na myn géld.

KAREL.

Myn heer, ik kan u zweeren
Dat nóch uw géld, nóch goed, my deeze ſchat doet eeren,
Myn hart is niet geraakt door 't geen ge u innebeeld,
't Is van een eedele zucht én deugd daar toe geſtreeld.

GOVERT.

Gy zult wél zien, dat hy, vol deugd én vaſt vertrouwen,
Nóch trachten zal myn géld uit liéfde én gonſt te houwen;
Maar, hanggebaſt, ik zal daar zórg voor draagen, hout
Gy u maar zo gy wilt, pas op, myn heer de ſchout.

KAREL.

Gy kond doen wat gy wilt, ik bén bereid te dragen,
't Geen dat my over komt, my, kunt gy maar aan klaagen,
Ik héb 't alleen gedaan, uw dóchter heeft geen ſchult.

GOVERT.

Wél dat geloof ik wél, wat gy nóch zéggen zult.
Rabout, myn dóchter zou zich mét die zaak bemoejen,
Maar ik eiſch 't myne wêer, én gy zult daar voor bloejen,
Indien gy 't niet en bréngt daar gy het hébt geſchaakt.

KAREL.

Geſchaakt héb ik ze niet, ze is nóch in huis.

GOVERT.

Wat naakt
My vreugde, in huis, in huis?

KAREL.

Ja, heer.

GOVERT.

Ik wérd hérbooren
Maar 't is niet aangeraakt, 't is nóch zo als te vooren?

KAREL.

Aan raaken, hoe myn heer, verongelyk haar niet,
Nóch my, 'k draag haar ontzach, nooit is'er iets ge-
'tGeen... (schiet,

GOVERT.

Hoe ontzach, én tót myn kisje?

KAREL.

'k Zou eer stérven,
Eer zy het minste aan naam óf eer zou moeten dérven,
Zy is daar al te wys, én ook al te eerlyk toe.

GOVERT.

Myn kisje t'eerlyk?

KAREL.

Ja, haar oog myns nimmer moe,
Stélt my alleen te vrêen, én myn genégenhéden,
Die houden zich tót nóch alleen daar méê te vreêden.

GOVERT.

't Oog van myn kisje, én al die genégenheid,
't Is óf een minnaar van zyn minnarés iets zeid.

KAREL.

Katryn, myn heer, zal u 't geheim wél openbaaren
Zy weet van 't avontuur, én kan het u verklaaren.

GOVERT.

Zo heeft Katryn meê deel aan 't wérk,

KAREL.

O ja, Katryn
Is daar present geweest toen wy verbonden zyn,
Zy hulp ons, om dat zy heel deugdzaam my zag leeven,
En zy is de oorzaak dat my 't jawoord is gegeeven.

GOVERT.

De vrees voor straf doet hém zo buitenspoorig zyn,

Wat

Wat ſlaamerje daar al, wat zégje daar van myn
Dóchter? he!

KAREL,

Wél, ik zég dat ik mét al myn zinnen
Genoeg te doen had om uw dóchters gonſt te winnen.

GOVERT.

Wat gonſt?

KAREL.

Uw dóchters gonſt, 'k héb eer ik deeze ſchat
Gewonnen héb, al vry wat moeite om haar gehad.

GOVERT.

Hoe is ze aan u verlooft?

KAREL.

Ja, heer.

GOVERT.

Wat komt my over?

GOSEN.

Schryf op, myn heer.

GOVERT.

Myn ramp word al hoe langs hoe grover.
Kom, kom, voldoet de plicht tóch van uw ampt, myn heer,
Stél zyn bekéntnis op, die vaagbond, zonder eer.

KAREL.

Die naam verdien ik niet, én als men eens zal weeten.
Wie dat ik bén...

VIERDE TOONEEL.

ELIZABÉTH, DÉLIANE, FRANSYN, GOVERT, KAREL, GOSEN, SCHOUT, DIENAARS.

GOVERT.

Hoe hébt ge u zélve zo vergeeten.
Onvroome dóchter, die zo 'n vadér niet zyt waart

Als

Als ik bén, foei, foei, foei, zyt gy zo licht van aart?
Vólgt gy de léſſen zo, die ik u héb gegeeven,
En zoekt gy mét een dief in de échten ſtaat te leeven?
'k Zal u betaalen, gy laat maar aan my de zórg,
Vier muuren zullen zyn én blyven, myne bórg,
Daar ik u tuſſchen zal doen méſlen, én bewaaren,
En hy zal van de galg voor duizend nikkers vaaren.

KAREL.

'k Word niet veroordeeld voor men my eerſt heeft gehoord.

GOVERT.

'k Verzin my, dat gy fielt zult ſtérven door een koord,
Gy zult gerabraakt zyn.

ELIZABÉTH. *valt voor haar vader op de knien.*

Ei wilt tóch zo niet weezen,
Gy zyt te onménſchelyk, ik bid laat u beleezen,
Myn vader, wat is dat u dus vervoeren doet?
Ei ſtil de oploopenheid van uw ontroert gemoed;
Hoe moogt ge ons alle bei dus laſteren, én ſchénnen;
Neem maar de moeite van hém recht te leeren kénnen
Zo zult gy niet zo ſtraf, nóch ongevoelig zyn,
Hy is heel anders als hy u gelykt in ſchyn,
Hy is de zélve die my 't leeven heeft geſchonken,
Toen ik, gelyk gy weet, by na ſchier had verdronken,
Hy heeft my toen gerét in die verlégen tyd,
Hy is 't aan wien gy zélfs myn leeven ſchuldig zyt.

GOVERT.

Dat is al niet met al, ik lach mét al je ſtuipen,
't Was béter dat hy u maar laaten had verzuipen,
Als 't geen hy nu doet.

ELISABÉTH.

Ei, ik bid ach! vader, ſtil...

GOVERT.

Wél, ziet gy niet dat ik u tóch niet hélpen wil?
't Is réchters wérk, men zal 't genoeg op hém verhaalen.

FRAN-

FRANSYN.

Wat wérk is dit.

GOSEN.

Hy zal die slaagen duur bétaalen.

VYFDE TOONEEL.

ANSÉLMUS, GOVERT, ELIZABÉTH, DÉLIANE, FRANSYN, KAREL, GOSEN, SCHOUT. DIENAARS.

ANSÉLMUS.

Hoe is 't, hoe is 't, myn heer? my dunkt gy zyt verstoort.

GOVERT.

'k Bén de ongelukkigste daar ge ooit van hébt gehoord.
Geen kleene warring is in onze zaak gekomen;
Geen kleene ontstéltenis, in 't geen was voorgenoomen.
'k Word in myn goed vermoord, 'k bén in myn eer verraân,
En dien verrader, daar, die schélm, heeft het gedaan,
Hy wist my in myn huis schynheilig te behaagen,
Om zo myn dóchter te verleiden, 't géld 't ontdraagen,
Dat myn is.

KAREL.

Wie dénkt tóch om uw géld, hoor dit aan,
Hy reutelt.

GOVERT.

Dit affront is my nóch aangedaan,
Zy hébben zig te saam verlooft, dat moet u raaken,
Ansélmus, én gy kunt, tot vórdring van uw zaaken,
Den réchter porren dat hy u op 't vinnigst wreekt.

ANSÉLMUS.

Hy is wél zót die zich in zulke zaaken steekt,
Myn meening is niet om haar mét geweld te trouwen,

Laat zy haar liefde voor die 't haar behaagt sléchs houwen,
Maar wat de réſt belangt die zaak, dat komt te pas,
Daar hélp ik u wél in als óf 't myn eigen was.

GOVERT.

Daar is myn heer de ſchout, die niet en zal vergeeten,
O 't is een eerlyk man, om op 't breeſte uit te meeten
't Geen tót zyn nadeel is, ô 't is hém wél gegunt,
Myn heer, maak tóch de zaak zo ſtrafbaar als gy kunt.

KAREL.

Zég, héb ik daarom dan ſtraf aan het lyf te draagen,
Om dat uw dóchter my door liefde kon behaagen?
En als men weeten zal wie dat ik bén...

GOVERT.

Ja, ja,
Ik lach daar eensjes meê, ik geef daar niet te veel na,
Wie datje bént óf niet, de waereld loopt ſchier over
Van groote dieven, die van adel zyn, dóch pover,
Zy komen voor den dag als jonkers, mét een naam
Doorluchtig, dat ik my van harent wégen ſchaam.

KAREL.

Ik bén te vroom om niet te doen naar het behooren,
En napels kénd my wél, daar bén ik ook gebooren.

ANSÉLMUS.

Al zacht, dénk wat gy zécht, gy ſpreekt hier tégens my,
Die deeze zaak miſſchien nóch béter weet als gy;
O ik kan napels wél, gy zult my niet doen dwaalen,
Of 't waar óf leugen is, van 't geen gy wilt verhaalen.

KAREL. *zét zyn hoed ſtoudmoedig op.*

Ik vrees voor niemand niet, is napels u bekénd,
Zo weet gy ook van 't huis te ſpreeken van klemént.

ANSÉLMUS.

Heel wél, 'k zou yder een in hém te kénnen tarten.

GOVERT.

Iſt weet van geen klemént, van jurgen, nóch van marten.

AN-

ANSÉLMUS.

Ei laat hém zéggen, wél, hoe heeft die man geleeft?

KAREL.

Hy is 't die 't leeven my, myn heer, gegeeven heeft.

ANSÉLMUS.

Hy?

KAREL.

Ja.

ANSÉLMUS.

Loop, bénje gék, zoek gy vry andre zaaken,
Indien gy tragt tót uw voorneemen te geraaken,
Al deeze vindingen en maaken u niet vry.

KAREL.

Spreek wat voorzigtiger, 't is geen bedriegery,
Het geen ik zég, zou ik zeer lichtlyk u bewyzen.

ANSÉLMUS. (pryzen,

Wat zégt gy daar, myn vrind, ik moet uw doen mis-
Gy zégt dan dat gy zyt een zoon van die klemént?

KAREL.

Dat hou ik ſtaande aan die hém immer heeft gekénd.

ANSÉLMUS.

Wat ſtoutigheid is dit, om u beſchaamt te maaken,
Zo zég ik dat hy kwam om 't leeven te geraaken,
Nu over zéſtien jaar, gy dérſt dat houden ſtaan?
Dat hy mét zyne vrouw én kinders is vergaan
Op zé, om dat men hém het leeven wilde ontrooven
Te napels, én gy woud my hier nóch doen gelooven
Dat hy nóch leefde, 'k héb hém te wél gekoſt,
't Was Maſanjello daar hy nóch om vluchten moſt.

KAREL.

Ik was maar zéven jaar, 'k wierd met een knécht ge-
bórgen,
Toen 't ſchip vergong, én ſint leefde ik in duizend zór-
gen,
Den kapitein die my verlóſte uit deeze nood,
Heeft my uit dérenis bevryt van zulk een dood,

Hy heeft my opgevoed gelyk een man met eeren,
En liet my de oeffening der wapenhandel leeren,
Daar na wierd my bericht dat myn vader mêe,
In deeze schipbreuk was geburgen uit de zêe,
En nóch in 't leeven was, dies ging ik my verkloeken;
Om hém, hier, daar hy is gebooren, op te zoeken.
Hy ging voor dertig jaar van hier voor een agént,
Dat was myn vader, dien beroemden heer klemént.
Den Hémel gaf, dat ik in plaats van hém, hier vinde
De schoone Elizabéth, myn vreugd, myn wél beminde.
De hartstócht van myn min, haar vaders aart, te straf,
Was de oorzaak dat ik my by hém in huis begaf,
Om éndlyk door myn dienst zyn strafheid te overwinnen,
Om éénmaal, mét zyn zin zyn kind te mogen minnen.
'k Liet naar myn vader vast verneemen, maar ik weet
Tót nóch niet waar hy is, én dat vergroot myn leet.

ANSELMUS.

Hébt gy geen andere béwyzen dan uw zéggen?
Om ons uit deeze zaak geen fabel voor te léggen?

KAREL.

Den spaanschen kapitein die my gebórgen heeft,
Geest my een wapenring van vader, én hy geeft
Me een braselét van schoon agaat die, in haar leeven,
Myn moeder my heeft op het schip om de arm gegeeven,

DÉLIANE.

Helaas! wat hoor ik, gy doet blyken, op dees tyd,
Aan alles 't geen gy zégt, dat gy myn broeder zyt.

KAREL.

Zoud gy myn zuster zyn?

DÉLIANE.

Ik kost my naauw onthouwen
Van stil te zwygen, toen gy ons dit kwaamt ontvouwen.
Myn moeder, die niet min verheugt zal zyn als ik,

Heeft

Heeft my wél honderdmaal die ramp verhaalt, mét
schrik.
Wy zyn die schipbreuk ook gelukkig nóch ontkomen;
Maar wierde in 't landen van de roovers wég genomen,
En naar twé jaaren tyds-éllénden, raakten wy
Gelukkig wéder hier uit onze slaverny,
Daar ons, in onze nood, een érfnis is gegeeven,
Waar van wy soberlyk én magtig kosten leeven,
Sint heeft myn moeder niet als kwynende geleeft,
Om al het ongeval dat zy geleeden heeft.

ANSÉLMUS.

O hemel! wat is dit, nu kan ik klaarlyk mérken,
Dat niets, als gy alleen, mirakels uit kond wérken,
Kom vlieg my om den hals, myn kinderen, én wacht,
Veel vreugde van die geen die u ter waereld bragt.

KAREL.

Zyt ge onze vader?

DÉLIANE.

Zyt gy, die al de ongenuchten
Geléden hébt, daar wy wél duizendmaal om zuchtten?

ANSÉLMUS.

Ja dóchter, ja myn zoon, dit maak ik u bekénd,
Ik bén uw vader zélfs, myn kinders, 'k bén klemént.
Die door den Hémel is verlóst van 't wôen der baaren
Mét al myn géld, én die mét eeden zou verklaaren,
Zo ik niet anders zach, dat ge over zéstien jaar.
Al t'zaam gestorven waart, om nu al dit gevaar,
Dat my lang kwynen deed, te béter te vergeeten.
Zócht ik te trouwen, 'k héb myn tyd niet lang versleeten.
In deeze stad, ik nam de naam hier van Ansélmus aan,
Om réden die ik u hier na zal doen verstaan.

GOVERT.

Is dat uw zoon?

AN-

ANSÉLMUS.
Wél ja.
GOVERT.
Dan zalje my betaalen
Myn géld, vier duizend pond, die hy my af kwam haalen,
Gelyk een dief, die guit.
ANSÉLMUS.
Al zacht, al zacht, myn heer.
GOVERT.
Hy heeft het zélfs gedaan.
ANSÉLMUS.
Wie zeid dat, steelt geen eer.
GOVERT.
Wie 't zeid? daar, Gosen is 't.
KAREL.
Spreek, dérft gy my betygen?
GOSEN.
Gy ziet wél, Karel, dat ik niet en doe als zwygen.
KAREL.
Kunt gy gelooven, zég, dat ik dat héb gedaan?
GOVERT.
Gedaan, óf niet gedaan; ik hou mer échter aan,
Geef my myn géld maar weêr.

ZÉSDE TOONEEL.

LODEWYK, KAREL, DÉLIANE, ELIZABÉTH, FRANSYN, GOVERT, ANSÉLMUS, GOSEN, JASJE, SCHOUT. DIENAARS.

LODEWYK.
Wil u wat néder stéllen,
Myn vader, én zo licht geen dwalend vonnis véllen,
Beschuldig niemand, ik héb kontschap van uw géld,
Gun

Gun my fléchs Déliaan, zo word het u bestélt.

GOVERT.

Waar is 't?

LODEWYK.

Het is heel wel, laat die bekommernissen,
Staat gy myn huwlyk toe zo zult g'er niet van missen;
Kies één van twé, terstond uw géld, zo ik haar trouw,
Zo niet, dat ik uw géld dan voor het myne houw.

GOVERT.

Is 't nóch in zyn géheel?

LODEWYK.

O ja, gy kunt nu kiezen,
Haar moeder staat het toe.

GOVERT.

Ik zou 't niet graag verliezen,
Nóch 't een, nóch 't ander, óch! ik bén verwart van geest,
Myn liéfde, én ook myn géld; maar dat weegt wél het meest.

DÉLIANE.

't Is niet genoeg, óf dat myn moeder wil, kom nader,
Myn heer, zie wie hier staat, myn broeder, én myn vader.
Die 't meê toestemmen moet.

LODEWYK.

Wat vreemde zaak is dit?

ANSELMUS.

Nu my den Hémel geeft, dat ik deez vreugd bezit,
Zo zal ik zien mét lust dit huwelyk gebeuren,
Gy kunt wél dénken, heer, wie zy van tween zou keuren.
Laat ons niet nódeloos verslyten onze tyd,
Kom, sta het toe, én toon dat gy meê reedlyk zyt.

GOVERT.

Ik moet myn géld eerst zien, dat moet me daar in raaden.

LODEWYK.

Gy zult het zien.

GOVERT.

Myn heer, ik bén hier in belaaden,
'k Héb voor myn kinderen geen géld, nóch huwlyks goed.

ANSÉLMUS.

Dat's niet, 'k héb zo veel als daar toe weezen moet.

GOVERT.

Zult ge al de kósten dan ook van de bruiloft draagen?

ANSÉLMUS.

Dat zal ik doen.

GOVERT.

Maar eerst moet ik u nóch wat vraagen,
Jy moet my maaken, voor jou géld, een bruilofts kleed,
Dan geef ik u myn stém.

ANSÉLMUS.

Dat wérd zo straks bestélt.
Kom, laat ons deeze dag al 't zaamen vreugd bedryven.

SCHOUT.

Wat zal ik hébben voor myn moeite, én voor myn schryven.

GOVERT.

Dat komt nou niet te pas.

SCHOUT.

O'k bén dat niet gewént.

GOVERT. *wyzende op Gosen.*

Ik geefje voor je loon die vagebond, die vént,
Daar, hang hém op, je moogt het vrylyk mét hém waagen.

GOSEN.

Als ik de waarheid zég kryg ik de huid vol slaagen,
En als ik lieg zoo wil men my ophangen.

ANSÉLMUS.

Heer,
Vergeef uw Gosen dit, zo doet hy 't nimmer weêr.

GOVERT.

't Is wél, zo gy de Schout dan wilt te vreeden stéllen.

ANSÉLMUS.

'k Zal, 't geen hy heeft verdient, hém datelyk doen téllen.
Laat ons uw moeder nu deel geeven in deez vreugd.

GOVERT.

En ik loop na my géld, myn eenigste geneugt.

Einde van 't vyfde Bedryf.